

Znak: ZS: 6004.37.2017

**REGIONALNA DYREKCJA LASÓW PAŃSTWOWYCH
W BIAŁYMSTOKU**

**PROTOKÓŁ Z POSIEDZENIA
KOMISJI ZAŁOŻEŃ PLANU**

określający

**ZAŁOŻENIA DO SPORZĄDZANIA PROJEKTU PLANU
URZĄDZENIA LASU w NADLEŚNICTWIE BORKI**

na okres 1.01.2020 – 31.12.2029

Białystok dn. 18 października 2017r.

A. WYTYCZNE W SPRAWIE ORGANIZACJI PRAC URZĄDZENIOWYCH

Projekt planu urządzenia lasu opracowany zostanie wg Instrukcji Urządzania Lasu, Zarządzenie nr 55 Dyrektora Generalnego L.P. z dnia 21.11.2011r. w sprawie „Instrukcji urządzania lasu” z późn. zmian. Protokół sporządzono zgodnie z §126 ww. Instrukcji.

Wykonawca projektu planu urządzenia lasu (PUL) zostanie wyłoniony w drodze przetargu zgodnie z Ustawą Prawo Zamówień Publicznych. Załącznikiem opisu przedmiotu zamówienia będzie Protokół z posiedzenia Komisji Założeń Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa. Posiedzenie Komisji Założeń Planu (KZP) Nadleśnictwa odbyło się w **dniu 18.10.2017 r. w Nadleśnictwie Borki**. Na podstawie referatu Nadleśniczego i Koreferatu Naczelnika Wydziału Zarządzania Zasobami Leśnymi RDLP w Białymstoku oraz po przeprowadzonej dyskusji, Komisja opracowała założenia do projektu planu urządzenia lasu i prognozy oddziaływania tego planu na środowisko i obszary Natura 2000.

Przewodniczący Komisji: Piotr Karnasiewicz – Zastępca Dyrektora RDLP w Białymstoku ds. Gospodarki Leśnej. Lista obecności w załączeniu.

A.1. PRACE SIEDLISKOWE

Nadleśnictwo Borki posiada opracowanie glebowo-siedliskowe wykonane przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddz. w Białymstoku z roku 2008. Systematykę gleb przyjęto wg Klasyfikacji Gleb Leśnych Polski (CILP 2000). W trakcie prac terenowych w Nadleśnictwie wykonano 71 typologicznych powierzchni wzorcowych i 379 typologicznych powierzchni diagnostycznych. Łącznie 450. Prace glebowo-siedliskowe zostały wykonane na powierzchni - 22 801,27 ha.

Obecnie trwają prace fitosocjologiczne na obszarach NATURA 2000 SOO tj. Ostoja Borecka i Ostoja Północnomazurska na pow. 13 tys. ha – bez gruntów związanych z gospodarką leśną. Nowe opracowanie fitosocjologiczne pozwoli dokonać szczegółowej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000 wykazanych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej (*umowa Nr RR.271.1.2017 z dn. 23.03.2017r. termin zakończenia 01.10.2018r.*). W wyłączeniach taksacyjnych z rozpoznanymi siedliskami przyrodniczymi dla ochrony których wyznaczono dany obszar Natura 2000 lub zostały zlokalizowane poza obszarem Natura 2000, kod TSL obowiązkowo należy rozszerzyć o kod leśnego siedliska przyrodniczego.

A.2. PRACE PRZYGOTOWAWCZE

- 1) sporządzenie kompletności i poprawności danych z zakresu ewidencji gruntów przekazanych przez nadleśniczego wykonawcy projektu planu urządzenia lasu.

Pracami urządzeniowymi zostaną objęte wszystkie grunty nadleśnictwa wg stanu na dzień 1.01.2020 roku. Nadleśnictwo powinno pilnie wykonać prace przygotowawcze (geodezyjne) do planu urządzenia lasu. Niezbędne dane na potrzeby prac taksacyjnych zostaną przekazane wykonawcy projektu PUL.

Powierzchnia nadleśnictwa (bez współwłasności) na dzień 31.12.2017 r. wynosi 25888,87 ha. W Nadleśnictwie występują współwłasności, które powstały w wyniku sprzedaży lokali mieszkalnych na podstawie art. 40a Ustawy o lasach. Grunty stanowiące współwłasność położone są w powiecie giżyckim Gmina Kruklanki o pow. zredukowanej 0,33 ha oraz powiecie węgorzewskim Gmina Pozezdrze 0,04 ha.. Łącznie pow. zredukowana stanowi 0,37 ha., natomiast powierzchnia całkowita 3,7173 ha. Zasięg terytorialny Nadleśnictwa zajmuje pow. 895,49 km²

Pow. ogółem (bez współwłasności)	Lasy razem	Grunty zalesione	Grunty niezalesione	Grunty związane z gosp. leśną	Grunty nieleśne	Współwłasności zredukowane
25888,87	22823,80	21742,03	427,80	653,97	3065,07	0,37

Powierzchnia Nadleśnictwa Borki ze współwłasnościami zredukowanymi wynosi 25 889,24 ha natomiast ze współwłasnościami w całości 25892,59 ha. Grunty we współwłasności – Nadleśnictwo Borki -stan na 31.12.2017r.

Gmina	Obręb ewiden- cyjny	Nr działki	Pow. (ha)	Rodzaj użytku	Pow. użytku	Leśnictwo	Oddz. /poddz	Współudział (ułamek)
Kruklanki	Kruklanki	313/40	2,8994	B	2,8994	Kruklanki	313gx	305/10000
Kruklanki	Kruklanki	272/8	0,3027	B	0,3027	Kruklanki	272f	472/1000
Kruklanki	Kruklanki	272/5	0,3974	B	0,3974	Kruklanki	272m	230/1000
Pozezdrze	Kuty	2209/3	0,1178	B-PsV	0,1178	Wilkus	209n	347/1000

Grunty Nadleśnictwa Borki w województwie warmińsko – mazurskim (100%) ze współwłasnościami zredukowanymi pow. stanowią 25889,24 ha.

- powiat giżycki – 11 775,76 ha.
- powiat kętrzyński – 573,96 ha.
- powiat olecki – 38,82 ha.
- powiat gołdapski – 407,67 ha.
- powiat węgorzewski – 13 093,03 ha.

Grunty te zostaną ujęte dla celów ewidencyjnych jedynie opisowo w elaboracie, po podsumowaniu danych inwentaryzacyjnych i zestawień PUL oraz w bazie programu TAKSATOR przed importem danych do SILP. Grunty przeznaczone do zalesienia winny być zgodne z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, tylko takie będą ujęte w planie urządzenia lasu.

- 2) zebranie i zestawienie danych o obszarach chronionych w nadleśnictwie i funkcjach lasu, z uwzględnieniem obszarów Natura 2000 wyznaczonych na gruntach zarządzanych przez nadleśnictwo lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

Zestawienie danych o obszarach chronionych w nadleśnictwie i funkcjach lasu, z uwzględnieniem obszarów Natura 2000 wyznaczonych na gruntach zarządzanych przez nadleśnictwo lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie omówiono na KZP. Nadleśniczy uaktualni dane na termin odbioru prac terenowych. Powierzchniowe i punktowe obiekty chronione zostaną przyjęte zgodnie z danymi Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ), uzupełnione o informacje z nadleśnictwa i **zebrane przez Wykonawcę. Należy wziąć pod uwagę wszystkie dostępne źródła dotyczące obiektów chronionych.** Siedliska przyrodnicze opracowane wg inwentaryzacji z 2007 r. wymagają weryfikacji. Wykonawca, do weryfikacji siedlisk przyrodniczych Natura 2000 wykorzysta wykonane w roku 2017/2018 opracowanie fitosocjologiczne. Nowo powstałe formy ochrony (powołane odpowiednimi decyzjami zarządzającego lasami lub uprawnionych organów właściwych do spraw ochrony przyrody) zostaną uwzględnione w planie urządzenia lasu oraz ujęte w zaktualizowanym Programie Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa, a granice przedstawione na odpowiednich mapach przeglądowych i sytuacyjnych. Zgodnie z obowiązującą Decyzją Ministra Środowiska DL-lpn-0233-15/5945/09 z dn. 15.12.2009r. powierzchnia lasów ochronnych w Nadleśnictwie wynosi 13 590 ha. Aktualizacja zostanie wykonana w oparciu o Zarządzeniem nr 61 DGLP z dnia 12 listopada 2007 r. Siedliska przyrodnicze z Obszaru Natura 2000 zostaną włączone do lasów stanowiących cenne fragmenty rodzimej przyrody. Wykonawca przygotowuje wstępną dokumentację do wniosku o uznanie lasów za ochronne (wykazy szczegółowe, mapy przeglądowe dla obrębów leśnych i wg gmin). **Materiały zostaną przekazane Zleceniodawcy na dzień odbioru terenowych prac urządzenia lasu.** Mapy należy przekazać w formie plików PDF. Drzewostany czasowo wyłączone z użytkowania głównego zostaną zaktualizowane, w uzgodnieniu z nadleśnictwem, po zakończeniu prac terenowych. Zestawienie zostanie zamieszczone w Programie Ochrony Przyrody. W stosunku do lasów wyłączonych z użytkowania należy w całym projekcie planu używać zwrotu „drzewostany czasowo wyłączone z użytkowania głównego” (§8 pkt. 1.3 IUL).

- 3) zebranie informacji dotyczących podstawowych założeń polityki zagospodarowania przestrzennego regionu, dotyczących gospodarki leśnej i ochrony przyrody, z uwzględnieniem regionalnych strategii rozwoju oraz regionalnych programów ochrony środowiska.

Zgodnie z § 8 ust. 2.1.2 pkt. 1 Instrukcji u.l. Nadleśniczy w referacie przedstawił rozdział pod tytułem „Podstawowe założenia polityki zagospodarowania przestrzennego regionu, dotyczące gospodarki leśnej i ochrony przyrody, z uwzględnieniem regionalnych strategii rozwoju oraz regionalnych programów ochrony środowiska” (wg Nadleśnictwa **Borki**).

Na terenie Nadleśnictwa Borki funkcjonuje:

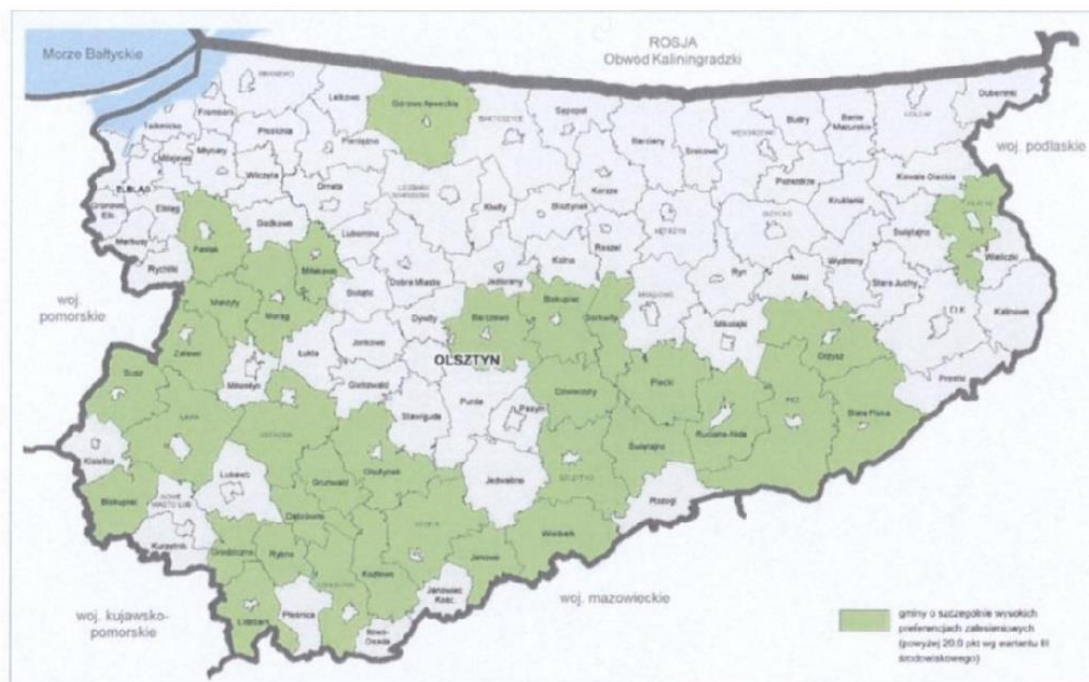
1. *Plan Zagospodarowania Przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego.*
  2. *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025.*
- W Planie Zagospodarowania Przestrzennego województwa przyjmuje się główny kierunek rozwoju województwa w zakresie leśnictwa:*

Tworzenie warunków dla rozwijania trwale zrównoważonej wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

Przyjmuje się ustalenia, działania i zasady dla realizacji kierunku:

- 1) ***Zwiększanie lesistości województwa, poprzez:***

- a)** Realizację zalesień zgodnie z ustaleniami zawartymi w „Krajowym Programie Zwiększania Lesistości Aktualizacja 2003 r.” oraz planami ochrony obszarów Natura 2000; szczególnie na obszarach gmin o wysokich preferencjach zalesieniowych (wariant środowiskowy - powyżej 20,0 pkt) - Rysunek,
- b)** Powiększanie obszarów leśnych poprzez zalesianie i tworzenie terenów zalesionych na gruntach rolnych oraz innych niż rolne o niskiej przydatności dla rolnictwa zgodnie z „Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich”.

Zródło: opracowanie własne na podstawie „Krajowego Programu Zwiększania Lesistości Aktualizacja 2003”, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2003 r.

- c)** Wskazywanie gruntów przewidzianych do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.
- d)** Ochronę gruntów leśnych przed zmianą funkcji na nieleśną.
- e)** Systematyczne porządkowanie stanu ewidencji gruntów polegające na przeklasyfikowywaniu gruntów rolnych na leśne, w przypadku gruntów, które faktycznie są lasami w wyniku sukcesji naturalnej.
- f)** Powiększanie zasobów leśnych na podstawie programów wprowadzania systemów zadrzewień, zakrzewień i plantacji drzew, jako ważnego substytutu lasu w rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz dodatkowego źródła surowca drzewnego.
- g)** Opracowanie wojewódzkiego programu zwiększania lesistości uwzględniającego wytyczne zawarte w „Krajowym Programie Zwiększania Lesistości Aktualizacja 2003”.
- h)** Uwzględnianie w planowaniu urządzania i użytkowania lasów potencjalnych zmian klimatu, które mogą wpływać na gospodarowanie zasobami leśnymi - preferowanie działań zabezpieczających naturalne rezeruary wody w lasach (torfowiska, olsy, łęgi, bory bagienne).
- i)** Uwzględnianie w planowaniu urządzania i użytkowania lasów wymogu zachowania ładunku ekologiczno-przestrzennego.

2) Poprawa jakości zasobów leśnych i ich kompleksowa ochrona, poprzez:

- a) Kontynuowanie stopniowej przebudowy monokultur sosnowych i sukcesywną przebudowę drzewostanów w celu dostosowania ich do warunków siedliskowych.*
- b) Wykorzystywanie rodzimych gatunków drzew i krzewów do zalesień (zgodnie z ustawą o leśnym materiale rozmnożeniowym).*
- c) Ochronę ekosystemów leśnych przed pożarami i innymi szkodliwymi czynnikami zagrażającymi trwałości lasów.*
- d) Rozbudowę i modernizację bazy szkółkarskiej oraz infrastruktury służącej ochronie lasów.*
- e) Nadzór nad gospodarką leśną oraz sporządzanie i aktualizowanie niezbędnej dokumentacji urzędowej w lasach niebędących w zarządzie Lasów Państwowych.*
- f) Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów urządzenia lasu dotyczących granic i powierzchni lasów, w tym lasów ochronnych.*

3) Wzmacnianie modelu trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, poprzez:

- a) Realizację modelu trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, aby stała się ona współzależnym z rolnictwem ogniwem wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.*
- b) Utrzymanie produkcyjnej zasobności lasów i zachowanie regionów matecznych (obszarów występowania naturalnych rodzimych populacji drzew).*
- c) Racjonalne pozyskiwanie drewna głównie dla przemysłu meblarskiego, celulozowo-papierniczego, górnictwa, budownictwa oraz biomasy dla energetyki w granicach nieprzekraczających możliwości produkcyjnych lasu, z zachowaniem funkcji ekologicznej i społecznej.*
- d) Pozyskiwanie surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu w sposób zapewniający możliwość ich biologicznego odtwarzania, a także ochronę runa leśnego.*
- e) Utrzymanie wysokiej jakości osobniczej zwierzyny gatunków łownych, poprawę warunków bytowania i utrzymanie jej stanu liczebnego na poziomie zapewniającym realizację celów gospodarki leśnej.*
- f) Promowanie doświadczeń związanych z wprowadzeniem zasad wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej w Leśnych Kompleksach Promocyjnych „Lasy Mazurskie”*, „Lasy Olsztyńskie” i „Lasy Elbląsko-Żuławskie”.*
- g) Dla realizacji powszechnego udostępniania lasów społeczeństwu, wskazane jest wyposażenie ich w niezbędne elementy zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego oraz edukacji ekologicznej (tzw. ścieżki dydaktyczne).*
- h) Kontynuację aktywnego uczestnictwa jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych w popularyzacji wiedzy przyrodniczej i kształtowaniu świadomości ekologicznej społeczeństwa.*
- i) Współpracę leśników z administracją rządową i samorządową, z organizacjami pozarządowymi, szkołami, stowarzyszeniami przedsiębiorców leśnych w celach utrzymania wielofunkcyjnego charakteru lasów oraz łagodzenia i unikania konfliktów między różnymi funkcjami lasów.*
- j) Uwzględnienie w planowaniu urządzania i użytkowania lasów potrzeb ochrony gatunkowej zwierząt, roślin i grzybów*

Gminy w zasięgu nadleśnictwa posiadają tylko fragmenty objęte planem zagospodarowania przestrzennego (m.in. pod zabudowę lotniskową czy mieszkaniową). Wszystkie gminy posiadają studium uwarunkowań. Kompleks Puszczy Boreckiej położony jest w Gminie Kruklanki. W Strategii Rozwoju Gminy Kruklanki podkreśla się, że najcenniejszym składnikiem szaty roślinnej są ekosystemy leśne, które zajmują ponad 56% powierzchni gminy. Dużo miejsca poświęca się Puszczy Boreckiej jako dużego kompleksu leśnego o znaczeniu ponad-regionalnym. Podkreśla się, że walory przyrodnicze sprzyjają rozwojowi turystyki. Tym samym nasił się presja na cenne przyrodniczo obiekty. Gmina Kruklanki oraz Powiat Giżycki nie posiadają aktualnych Programów Ochrony Środowiska.

Priorytety rozwojowe regionu:

Do priorytetowych zadań regionu można zaliczyć: rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej, kulturalnej, turystycznej dotyczące w szczególności:

- modernizacji dróg powiatowych i gminnych,*
- urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków,*
- urządzeń do zaopatrzenia w wodę,*
- modernizacja sieci energetycznych,*
- uzbrojenie terenów pod inwestycje,*
- rozwój sieci teleinformatycznej,*
- rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-turystycznej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych regionu,*

Gospodarka odpadami.

*Aktualnie obowiązuje Plan Gospodarki Odpadami Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2016-2022. W wojewódzkim systemie organizacji odpadów Nadleśnictwo Borki znajduje się w zasięgu **Regionu Północno-Wschodniego**. Organizacją gospodarki odpadami w Regionie Północno-Wschodnim zajmuje się Mazurski Związek Międzygminny –Gospodarka Odpadami z siedzibą w Giżycku zarządzający Zakładem Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Spytkowie Sp. z o.o. Zakład znajduje się w zasięgu administracyjnym Leśnictwa Zielony Gaj Nadleśnictwa Giżycka w sąsiedztwie oddziału 224 Leśnictwa Pozezdrze. Nie obserwuje się negatywnego oddziaływania na grunty leśne.*

Złoża kopalin.

Na terenie nadleśnictwa nie ma udokumentowanych złóż kopalin: ilów, piasków i piasków ze żwirem oraz torfu.

Inwestycje o znaczeniu ponadlokalnym mogące zagrozić trwałości lasu – brak.

Ogólnie zagrożenia formułowane przez dokumenty planistyczne:

- niekontrolowana penetracja turystyczna obszarów cennych przyrodniczo,*
- presja zabudowy rekreacyjnej, zwłaszcza lotniskowej, zanieczyszczenia obszarów turystycznych w tym lasów pozbawionych infrastruktury technicznej,*
- kłusownictwo, w tym nastawione na rzadkie gatunki,*
- niszczenie śródpolnych ostoj przyrody (zadrzewień, miedz, oczek wodnych),*
- zanieczyszczenie środowiska w wyniku niekontrolowanego zrzutu ścieków oraz spływu powierzchniowego*

z pól i układów komunikacyjnych,

W ochronie środowiska, w tym: ochronie przyrody, ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz ochronie krajobrazu główne założenia to -opracowanie i realizacja działań ochronnych NATURA 2000.

Rodzaj i okres obowiązywania dokumentów planistycznych obejmujących teren Nadleśnictwa Borki.

Lp.	Gmina	Rodzaj dokumentu			
		Strategia Rozwoju Gminy	Program Ochrony Środowiska	Studium uwarunkowań	Plan zagospodarowania Przestrzennego
1.	Kruklanki	Obowiązuje 2015-2021	Brak ostatni 2004-2011	Obowiązujący	Brak (posiada fragmenty objęte planem –ok. 10% powierzchni.),
2.	Węgorzewo	Brak w 2015 roku gmina przyjęła dokument „Wielkie Jeziora Mazurskie 2020- Strategia”*	W trakcie uchwalania na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2021	Obowiązujący	Brak (posiada fragmenty objęte planem –w tym Miasto Węgorzewo)
3.	Pozezdrze	Brak w 2015 roku gmina przyjęła dokument „Wielkie Jeziora Mazurskie 2020- Strategia”*	Obowiązujący na lata 2016-2020	Obowiązujący	Brak (posiada fragmenty objęte planem –w tym pod zabudowę wieś Pozezdrze, Harsz)
4.	Budry	Obowiązuje 2015-2023	Obowiązuje do roku 2023	Obowiązujący	Brak (posiada fragmenty objęte planem –w tym pod zabudowę- wieś Budry)
5.	Łanie Mazurskie	Obowiązuje 2000-2018	Brak	Obowiązujący	Brak (posiada niewielkie fragmenty objęte planem)
6.	Giżycko	Obowiązuje na 2015-2022 ponadto w 2016 roku gmina przyjęła dokument „Wielkie Jeziora Mazurskie 2020- Strategia”*	Brak (ostatni 2004-2007 z perspektywą 2008-2011)	Obowiązujący	Brak (posiada niewielkie fragmenty objęte planem)
7.	Srokowo	Obowiązuje do roku 2025	Brak (ostatni 2004-2007 z perspektywą 2008-2011)	Obowiązujący	Brak (posiada niewielkie fragmenty objęte planem)
8.	Wydminy	Brak (obowiązywała na okres 2002-2015)	Brak	Obowiązujący	Brak (posiada jeden fragment objęty planem dotyczący zabudowy letniskowej w zasięgu nadleśnictwa)
9.	Świątajno	Obowiązuje na lata 2015-2024	Brak	Obowiązujący	Brak (posiada jeden fragment objęty planem w zasięgu nadleśnictwa)

Inne dokumenty planistyczne.

Lp.	Powiat	Strategia Rozwoju Powiatu	Program Ochrony Środowiska
1	giżycki	Obowiązująca Strategia Zintegrowanego Rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich na lata 2014-2022 oraz dokument: Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 –Strategia*	Brak
2	węgorzewski	Obowiązująca Strategia Zintegrowanego Rozwoju Powiatów Wielkich Jezior Mazurskich na lata 2014-2022 oraz dokument: Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 –Strategia*	Brak (w trakcie opracowywania na lata do 2020 z perspektywą do 2022 roku)
3	kętrzyński	Obowiązująca na lata 2016- 2020	Obowiązujący na lata 2015-2020, z uwzględnieniem perspektywy na lata 2021-2022
4	gołdapski	Brak	Brak rozpoczęto opracowywanie nowego, (nieaktualny obowiązywał na lata 2008-2011 z perspektywą do 2015)
5	olecki	Obowiązująca na lata 2016- 2025	Obowiązujący na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020

*Strategia „Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – Strategia”-dokument ułatwiający pozyskiwanie środków zewnętrznych przez samorządy na wspólne przedsięwzięcia (np. ścieżki rowerowe, cyfryzacja itd.).

Wykonawca w referacie na NTG uwzględni zapisy dotyczące gospodarki leśnej i ochrony przyrody określone w ww. planach i programach ochrony środowiska. Po akceptacji NTG w projekcie planu urządzenia lasu należy zamieścić podrozdział „Podstawowe założenia polityki zagospodarowania przestrzennego regionu, dotyczące gospodarki leśnej i ochrony przyrody, z uwzględnieniem regionalnych strategii rozwoju oraz regionalnych programów ochrony środowiska”.

4) sprawdzenie kompletności i poprawności danych z zakresu ewidencji gruntów, przekazywanych przez nadleśniczego wykonawcy projektu planu urządzenia lasu.

Pracami urzędzeniowymi zostaną objęte wszystkie grunty nadleśnictwa na dzień 1.01.2020 roku. W trakcie prac przygotowawczych nadleśnictwo porówna użytki w rejestrze i na mapie ze stanem faktycznym oraz dokona ewentualnych aktualizacji zarówno w przekazanych danych jak i w starostwach. Rejestr gruntów, w razie zmian danych ewidencyjnych w trakcie sporządzania planu u.l. , zostanie uzupełniony dokumentacją dodatkową. Wszystkie zmiany ewidencyjne powinny zawierać dokumentację geodezyjną (wykazy zmian danych ewidencyjnych, decyzje, protokoły zdawczo – odbiorcze, mapy ewidencyjne) w formie cyfrowej i analogowej. Wszelkiego rodzaju zmiany ewidencyjne (przejęcia, przekazania, sprzedaże, zmiany klasyfikacji i rodzaju użytków) **należy wstrzymać w ostatnim półroczu obowiązywania dotychczasowego planu urządzenia lasu.** Zapobiegnie to ewentualnym różnicom między danymi zawartymi w planie a powszechną ewidencją oraz pozwoli wykonawcy projektu planu na uwzględnienie zmian.

Grunty rolne zalesione zostaną przeniesione do powierzchni leśnej z odpowiednio wykonaną dokumentację geodezyjną. Wszystkie propozycje zmian ewidencyjnych wymagać będą przeprowadzenia prac geodezyjnych, celem dokonania wpisów do ewidencji powszechnej. Klasyfikacja gruntów rolnych zostanie przyjęta zgodnie z ewidencją powszechną. Ewentualne rozbieżności pomiędzy otrzymanymi danymi ewidencyjnymi gruntów nadleśnictwa, a stanem faktycznym na gruncie (określonym podczas taksacji), wykonawca projektu planu urządzenia lasu zgłasza nadleśniczemu w formie wykazu rozbieżności. Nadleśniczy jest zobowiązany do podjęcia niezwłocznych działań dotyczących wyjaśnienia i usunięcia rozbieżności oraz do przekazania wykonawcy projektu planu pisemnej decyzji w tej sprawie (w terminie nie przekraczającym odbioru prac terenowych). Ewentualne spory w sprawie rozbieżności rozstrzyga dyrektor rdLP w terminie nie przekraczającym 30 dni po odbiorze prac terenowych. Ostateczne rozstrzygnięcia w tym zakresie są ujmowane w protokół NTG. **Nadleśnictwo ma założone księgi wieczyste na wszystkie działki (również pozostające we współwłasnościach).**

Wykaz gruntów Nadleśnictwa Borki pozostających we współwłasnościach wg stanu na 30.04.2017r.

Gmina	Obręb ewidencyjny	Numer działki	Powierzchnia ogólna [ha]	Udział	Powierzchnia zredukowana [ha]
1	2	3	4	5	6
Obręb Przerwanki					
Powiat Giżycki					
Krukłanki	Krukłanki	272/5	0,3974	230/1000	0,0914
		272/8	0,3027	472/1000	0,1429
		313/40	2,8994	305/10000	0,0884
	Razem w gminie		3,5995		0,3227
Pozezdrze	Kuty	2209/3	0,1178	347/1000	0,0409
	Razem w gminie		0,1178		0,0409
Razem w Obręb Przerwanki			3,7173		0,3636

Grunty pozostające we współwłasnościach są gruntami nieleśnymi.

Nadleśnictwo Borki posiada grunty sporne o powierzchni 3,98 ha.

- Leśnictwo Ogonki, pododdz.-236a -0,79ha (RV),
- Leśnictwo Ogonki, pododdz.-236b -2,16ha (PsIV),
- Leśnictwo Ogonki, pododdz.-236c -0,11ha (N),
- Leśnictwo Ogonki, pododdz.-236d -0,92ha (RV),

W związku z unieważnieniem Decyzji Prezydium Powiatowej Rady Narodowej o przejęciu na własność Skarbu Państwa gospodarstwa opuszczonego z 1968 roku, byli właściciele tych gruntów domagają się zwrotu gruntów od nadleśnictwa. Postępowanie sądowe toczy się przed Sądem Rejonowym w Giżycku I Wydział Cywilny (Sygn. Akt: I Ns 188/14). Z uwagi na skomplikowany charakter sprawa jest w toku.

Wykonawca prac za podstawę stanu posiadania nadleśnictwa przyjmie rejestr gruntów sporządzony na podstawie SILP i zaakceptowany przez Nadleśniczego wraz z pisemną decyzją dotyczącą protokołu rozbieżności.

A.3. PRZEKAZANIE BAZY DANYCH SILP

Nadleśniczy zgodnie z zarządzeniem nr 13 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 20 marca 2007 r. przekaże Wykonawcy dane, na które składać się będą:

- Zaimportowana baza materiałów źródłowych SILP w postaci geobazy programu Taksator (opis taksacyjny, ewidencja gruntów i Leśna Mapa Numeryczna), wg stanu na 1 stycznia 2018 roku.
- Aktualna mapa ewidencji gruntów (warstwa działek, użytków, punktów granicznych,) w formie numerycznej.
- Rejestr gruntów w formie numerycznej dla Nadleśnictwa, wg stanu na 1 stycznia 2018 roku, który powinien być wydrukowany i potwierdzony przez Nadleśniczego.

Przekazanie danych na potrzeby projektu PUL nastąpi zgodnie z metodyką opracowaną przez Zespół Zadaniowy ds. LMN (pismo DGLP ZU-7019-28/14 z dn. 26.05.14r.)

Powyższe materiały należy przekazać protokołem zdawczo – odbiorczym (nadleśniczy – wykonawca prac w 3 egz.) niezwłocznie po aktualizacji na 1.01.2018r. Komisja zaleca przyspieszenie aktualizacji LMN do końca lutego 2018 r.

A.4. KOREKTA PODZIAŁU POWIERZCHNIOWEGO

Należy zachować dotychczasowy podział powierzchniowy i obecną numerację oddziałów. Wydzienienia leśne wchodzące w skład obiektów szczególnych (rezerwy) pozostaną pod tym samym adresem i z tą samą powierzchnią, jeżeli zajdzie potrzeba zmian w zakresie adresu i powierzchni pozycje takie zostaną zgłoszone Nadleśnictwu i RDLP do konsultacji.

Komisja akceptuje dotychczasowy podział powierzchniowy i obecną numerację oddziałów.

Prace z zakresu uzupełniania i konserwacji znaków oddziałowych, jak również prace dotyczące ewentualnego poszerzenia i oczyszczenia linii podziału przestrzennego lasu zostaną wykonane przez nadleśnictwo we własnym zakresie.

A.5. OZNACZENIE NIEWYRAŻNYCH GRANIC WYLĄCZEŃ

Granice pododdziałów powinny być wyraźne i łatwe do identyfikacji w terenie. W razie potrzeby należy je oznaczać na wylotach i skrzyżowaniach „obrączkami”, wykonywanymi na korze (na wysokości około 1,5 m) oraz znakami kierunkowymi.(zgodnie z § 16 Instrukcji ul). Linie podziału powierzchniowego powinny być oczyszczone i poszerzone tak, aby były widoczne w terenie.

A.6. WYKORZYSTANIE ZDJĘĆ LOTNICZYCH DO PLANU UL

W dniu 12 lipca br. została podpisana umowa o nr EZ.271.1.9.2017 przez Dyрекcyję Generalną Lasów Państwowych z firmą MGGP AERO Sp.z o.o. na wykonywanie lotniczych zdjęć fotogrametrycznych oraz ortofotomap dla zasięgów terytorialnych Nadleśnictwa.

Należy wykorzystać dane LIDAR z programu ISOK, z obszaru na którym są one wykonane i dostępne, dane te w znacznym stopniu ułatwią weryfikację przebiegu granic wydzielen, dróg, cieków i innych obiektów liniowych. Korektę granic podziału gospodarczego (linie oddziałowe) należy dokonać w przypadku rozbieżności przesunięcia powyżej 10 m (wszystkie przypadki wymagają akceptacji nadleśnictwa).

A.7. UJMOWANIE CECH DRZEWOSTANÓW

Cechy drzewostanów Wykonawca zaktualizuje i opíše zgodnie z obowiązującą instrukcją urządzania lasu (IUL - § 26) w oparciu o dane otrzymane z nadleśnictwa.

Nadleśnictwo przekaże Wykonawcy m. in. następujące dane: wykaz upraw i młodników po rębni złożonej oraz wykaz drzewostanów z zalesień porolnych. W czasie aktualizacji należy uwzględnić nowy podział lasów ochronnych, zatwierdzony przez Ministra Środowiska. Nadleśnictwo przekaże Wykonawcy wykaz drzewostanów wraz z ich cechami opisanymi w IV rewizji planu urządzania lasu. **Wykazy drzewostanów wg cech zostaną uzgodnione w trakcie odbioru prac terenowych.**

A.8. ZASTOSOWANIE JEDNOSTEK KONTROLNYCH

W nadleśnictwie nie zachodzi konieczność utworzenia jednostek kontrolnych.

A.9. PRIORYTETY PRZEBUDOWY DRZEWOSTANÓW

Przebudowę drzewostanów należy projektować po pracach terenowych, w oparciu o przyjęty podział na gospodarstwa, zgodnie z § 40 IUL. Przy kwalifikowaniu drzewostanów do przebudowy należy przeanalizować szczegółowe wytyczne w sprawie sporządzenia „Wykazu drzewostanów kwalifikujących się do przebudowy”(wzór nr 3 w rozdz. IX Instrukcji u.l). Hierarchię potrzeb należy przyjąć uwzględniając elementy określone w § 57 pkt. 4 Zasad hodowli lasu z 2011 r. Wykaz powinien być uzgodniony przed NTG pomiędzy Wykonawcą a Nadleśnictwem.

A.10. ZWIEKSZENIE POWIERZCHNI DO ODNOWIENIA W KO I KDO

Wskazania gospodarcze, dotyczące hodowli lasu, powinny obejmować wszystkie grunty wymagające: zabiegów melioracyjnych (agrotechnicznych i wodnych – ale tylko tych, które są związane z odnowie-

niami i zalesieniami), zalesień, odnowień naturalnych i sztucznych, dolesień luk, poprawek i uzupełnień, pielęgnowania zinwentaryzowanych upraw oraz pielęgnowania zinwentaryzowanych młodników (nie zakwalifikowanych do CPP). Podać należy rodzaj projektowanych czynności i ich powierzchnię (jednorazowo, tj. bez zwielokrotniania o przewidywane nawroty). Komisja nie widzi potrzeby zwiększania powierzchni do odnowienia w KO i KDO.

A.11. POMIAR DREWNA MARTWEGO

Obliczenia i zestawienia drewna martwego w całym nadleśnictwie należy wykonać na podstawie pomiarów przeprowadzanych na co dziesiątej powierzchni próbnej zakładanej dla celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną w każdej warstwie gatunkowo-wiekowej. Wykonawca sporządzi wszystkie zestawienia i tabele przewidziane IUL (tab. Nr XXI). Ponadto opíše w odrębnym rozdziale Programu Ochrony Przyrody wyniki inwentaryzacji drewna martwego.

A.12. SPORZĄDZENIE I WYDRUK MAP GOSPODARCZYCH, GOSPODARCZO-PRZEGLĄDOWYCH I PRZEGLĄDOWYCH ORAZ MAPY SYTUACYJNEJ

Wydruki map gospodarczych i przeglądowych zostaną sporządzone z bazy geometrycznej LMN oraz podkładu topograficznego z BDOT10k, zgodnie z Instrukcją techniczną sporządzania wydruków map leśnych zamieszczonej w części 3 z późniejszymi zmianami. W skład materiałów kartograficznych planu urządzenia lasu wejdą:

Mapa gospodarcza 1:5 000

- mapy gospodarcze w formie wydruków A1 dla RDLP i Nadleśnictwa wraz z mapą zasięgów map gospodarczych.

Mapy gospodarczo – przeglądowe 1:10 000

- mapa gospodarczo-przeglądowa drzewostanów – 1 komplet dla leśnictw złożone i oprawione w twarde okładki koloru zielonego z wytłoczonym opisem oraz 1 komplet w formie atlasu.
- mapa gospodarczo-przeglądowa cięć rębnych i gruntów do zalesienia - 1 komplet dla leśnictw złożone i oprawione w twarde okładki koloru zielonego z wytłoczonym opisem oraz 1 komplet w formie atlasu.

Mapy przeglądowe 1:20 000

- mapa przeglądowa drzewostanów – 3 szt.,
- mapa przeglądowa typów siedliskowych lasu - 3 szt.,
- mapa przeglądowa cięć rębnych - 3 szt., powinna zawierać również:
  - ostępy stałe i przejściowe z oznaczeniem kierunku cięć,
  - kontury obejmujące powierzchnie projektowane do cięć rębnych (odpowiednio całe pododdziały lub działki manipulacyjne i ich numery),

- rodzaje rębni,
- drogi wywozowe o nawierzchni twardej.
- mapa przeglądowa gospodarki łowieckiej – 2 szt.,
- mapa przeglądowa ochrony lasu – 2 szt.,
- mapa przeglądowa nasiennictwa i selekcji – 2 szt.,
- mapa przeglądowa obszarów chronionych i funkcji lasu – 5 szt.
- mapa przeglądowa zagospodarowania rekreacyjnego w nadleśnictwie – 2 szt.

Mapa sytuacyjna i sytuacyjno-przeglądowa w skali 1:50 000

- mapa sytuacyjno-przeglądowa ochrony przeciwpożarowej lasu – 5 egzemplarze,
- mapa sytuacyjna obszaru w granicach terytorialnego zasięgu nadleśnictwa – 5 egzemplarze,
- mapa walorów przyrodniczo-kulturowych – 3 egzemplarze do Program Ochrony Przyrody.

Ponadto Wykonawca w ramach zlecenia wykona:

- mapy gospodarczo-przeglądowe w skali 1:10 000 dla leśnictw „czyste” - 2 szt,
- mapy przeglądowe obrębów leśnych w skali 1:20000 „czyste” - 15 szt,
- mapy przeglądowe do wniosku o uznanie lasu za ochronny – 3 szt., w tym 1 komplet na gminy ,
- mapę sytuacyjną obszaru w granicach terytorialnego zasięgu nadleśnictwa z naniesionymi obwodami łowieckimi w skali 1:50000 – 5 egzemplarz,

Do Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko i obszar Natura 2000 należy wykonać następujące dokumenty:

- mapy przeglądowe stanowisk oraz siedlisk gatunków ptaków chronionych z załącznika I Dyrektywy Rady 79/EEG z dnia 02 kwietnia 1979 r. (z późn. zmianami) w skali 1:20000 – 5szt.
- mapy przeglądowe rozmieszczenia siedlisk przyrodniczych (w tym punktowych) i stanowisk gatunków roślin wymienionych w załączniku I i II Dyrektywy Rady 92/43/EEG z dnia 21 maja 1992 r. w skali 1:20000 – 5 szt.

Materiały kartograficzne należy wykonać zgodnie z instrukcją urządzania lasu cz. III z późn. zmianami (Instrukcja techniczna sporządzania i wydruku map leśnych) oraz umową zawartą pomiędzy wykonawcą, a zlecniodawcą – RDLP w Białymstoku. Nie należy aktualizować map gospodarczych (twardych arkuszy) znajdujących się w Nadleśnictwie. Materiały opisowe i kartograficzne w formacie PDF należy nagrać na nośnik optyczny (CD/DVD).

A.13. PODZIAŁ NA OBREBY LEŚNE ORAZ PODZIAŁ NA LEŚNICTWA

Nadleśnictwo Borki podzielone jest na trzy obręby leśne: Borki, Przerwanki, Węgorzewo.

L.p.	Obręb Leśny	Leśnictwo	Pow. gruntów [ha]	Pow. gruntów (ze współwłasnościami)
1.	Przerwanki	Kruklanki	1027,0871	1027,4098
2.		Kuty	1416,9647	1417,0056

3.	Przerwanki	Diabla Góra	1524,7166	1524,7166
4.		Lipowa Góra	1389,3500	1389,3500
5.		Zawady	1444,1084	1444,1084
6.		Wilkus	1303,9916	1303,9916
7.	Borki	Knieja Łuczańska	1477,2218	1477,2218
8.		Sarnianka	1540,7629	1540,7629
9.		Lipowo	1612,9710	1612,9710
10.		Orłowo	1137,0780	1137,0780
11.		Zielonki	1161,2615	1161,2615
12.	Węgorzewo	Pozezdrze	1180,3785	1180,3785
13.		Ogonki	1383,9240	1383,9240
14.		Kalskie Nowiny	1205,0300	1205,0300
15.		Duży Kamień	1402,8627	1402,8627
16.		Mokre	1086,2457	1086,2457
17.		Klimki	2141,4709	2141,4709
18.		Rydzówka	1103,5630	1103,5630
19.		Olszewo	1349,8181	1349,8181
	RAZEM		25888,8065	25889,1701
	Szkółki Zespolone Zielonki		8,67	

Nadleśniczy na KZP zwrócił się z wnioskiem o dokonanie zmian między Obrębami Leśnymi Borki i Przerwanki. Komisja akceptuje dokonanie zmian między leśnictwami w obrębie Węgorzewo:

- Leśnictwo Klimki, oddziały 374-375 łączna pow.- 71,75ha przenieść do Leśnictwa Rydzówka (bez zmiany numerów oddziałów). Uzasadnienie zmiany- lepsze połączenie komunikacyjne z Leśnictwem Rydzówka.

- Leśnictwo Rydzówka, oddział 379 – pow.- 6,01ha przenieść do Leśnictwa Klimki (bez zmiany numeru oddziału) oraz pododdział 381p-0,40ha przenieść do Leśnictwa Klimki. Granicę leśnictw poprowadzić po istniejących drogach.

A.14. ZDEFINIOWANIE OBSZARÓW ZAGROŻONYCH UPORCZYWYM WYSTĘPOWANIEM SZKÓD

W nadleśnictwie nie występują zagrożenia ze strony przemysłu, w tym również z tytułu zanieczyszczeń powietrza. Podstawowym sposobem zanieczyszczania środowiska są „dzikie” wysypiska śmieci.

Zagrożenie drzewostanów ze strony grzybów patogenicznych w Nadleśnictwie jest niewielkie. W ostatnich latach nie zanotowano szkód mających znaczenie gospodarcze powodowanych przez szeliniaka.

Starsze drzewostany iglaste narażone są na szkody powodowane przez szkodniki wtórne, głównie kornika drukarza. W pozostałych drzewostanach z przewagą sosny w przeważającej mierze osłabionych hubą korzeniową dochodzi do zasiedlenia drzew przez kózkowate i przyplaszczka granatka.

W trakcie prac terenowych należy określić i opisać stan zdrowotny i sanitarny lasu na gruntach porolnych.

Coraz większe znaczenie i wpływ na środowisko mają bobry, poprzez zalewanie (podtapianie) obszarów leśnych. W 2016 roku szkody spowodowane przez bobry stanowiły 42% powierzchni zainwentaryzowanych szkód w drzewostanach. W okresie obowiązywania PUL uszkodzenia drzewostanów powodowanych przez bobry wzrosły z 1033 ha powierzchni leśnej do 1501 ha.

Powierzchnie pozbawione drzewostanu należy zakwalifikować jako grunt leśny niezalesiony do sukcesji naturalnej. Nadleśnictwo przekaże Wykonawcy lokalizację miejsc szczególnie narażonych na podtopienia. Obserwuje się wzrost populacji łosia i żubra. W czasie tworzenia PUL w roku 2010 stan łosia na terenie Nadleśnictwa Borki wynosił 110 sztuk, a w roku 2017 osiągnął 410 sztuk. Liczebność stada żurów w 2010 roku wynosiła ok. 70 sztuk, a w roku 2017 – 108 sztuk.

Najwięcej szkód w lesie powodują łoś (34% szkód) i jeleni szlachetny (13%). Duże szkody w uprawach wyrządza sarna (9%).

Wykonawca w ramach zaewidencjonowanych szkód od zwierzyny wyszczególni w formie wykazu szkody spowodowane od łosia, jelenia, żubra, bobra. W opisach taksacyjnych należy podać czynnik sprawczy dla pododdziałów zalewanych przez bobry. W Programie Ochrony Przyrody należy zamieścić zestawienie drzewostanów lub powierzchni uszkodzonych przez bobry podając następujące dane: adres, typ siedliskowy lasu, rodzaj powierzchni (drzewostan, sukcesja).

Występowanie obszarów zagrożonych zostanie uzgodnione z ZOL Olsztyn, a konkretne granice tych obszarów zostaną naniesione na mapę przeglądową ochrony lasu i zapisane w protokole z NTG (§ 102 instrukcji).

Wykonawca projektu planu urządzenia lasu przedstawi do tych uzgodnień dokumentację dotyczącą przestrzennego rozkładu uszkodzeń drzewostanów, zainwentaryzowanych zgodnie z § 39 instrukcji urządzenia lasu.

A.15. USTALENIE TERMINÓW I SPOSOBÓW KONTROLI PRAC URZĄDZENIOWYCH

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 63 DGLP z dnia 13 sierpnia 2002r. prace urządzeniowe: terenowe i kameralne będą kontrolowane i dokumentowane przez RDLP w Białymstoku oraz Nadleśnictwo w obecności Wykonawcy projektu planu urządzenia lasu. Przed rozpoczęciem prac taksacyjnych, odbędzie się spotkanie robocze z udziałem wykonawcy, przedstawiciela RDLP oraz administracji nadleśnictwa, na którym zostanie omówiona specyfika prac terenowych i prowadzenie kontroli bieżącej opisu taksacyjnego oraz kart dokumentu źródłowego. Odbiór etapu prac wg Umowy będzie poprzedzony kontrolą bieżącą kierownictwa nadleśnictwa – protokół po pracach terenowych w leśnictwie zaakceptowany przez kierownictwo nadleśnictwa (inżyniera nadzoru lub zastępcę nadleśniczego).

Wykonawca dostarczy do RDLP/Nadleśnictwa wraz ze zgłoszeniem etapu robót wg harmonogramu:

1. protokół rozbieżności pomiędzy danymi ewidencyjnymi gruntów nadleśnictwa, a stanem faktycznym na gruncie określonym podczas taksacji,
2. wersję roboczą bazy geometrycznej LMN,

3. wydruk opisów taksacyjnych z uzgodnionymi wskazaniami gospodarczymi, przywiązaniem wydzieli do działek,
4. plan cięć, mapę cięć, opisy taksacyjne wraz z wyliczonymi etatami dla obrębów leśnych,
5. projekt lasów ochronnych,
6. w uzgodnieniu z nadleśnictwem wykaz proponowanych zrębów oraz zestawienie drzewostanów przewidzianych do cięć pielęgnacyjnych (rodzaj zabiegu) na 2020 r.,
7. listę drzewostanów zakwalifikowanych do przebudowy.

Inne specyficzne zagadnienia nie ujęte w niniejszym protokole, które wynikną w trakcie terenowych prac urzędniowych, będą sukcesywnie konsultowane z nadleśnictwem i uwzględniane w opracowywanym planie urzędniowym. Nadleśnictwo udostępni Wykonawcy wszelkie posiadane przez siebie materiały potrzebne do sporządzenia Planu Urządzenia Lasu (PUL). W trakcie prac urzędniowych należy uzgadniać na bieżąco z Nadleśnictwem: grunty leśne niezalesione (w tym przewidziane do objęcia ochroną prawną i przewidziane do naturalnej sukcesji). Przed Naradą Techniczno-Gospodarczą Wykonawca uzgodni z Nadleśnictwem i RDLP wydruk opisów taksacyjnych z przywiązaniem wydzieli do działek i rozliczeniem powierzchni, mapy przeglądowe cięć oraz wykaz cięć użytków rębnych. Ścisła współpraca pomiędzy Wykonawcą, a Nadleśnictwem w czasie sporządzania PUL ma na celu prawidłowe wykonanie opisu taksacyjnego (opisanie stanu faktycznego na dzień obowiązywania PUL) oraz prawidłowe zaplanowanie wskazówek gospodarczych. Po zakończeniu prac w leśnictwach odbędą się uzgodnienia, kontrole i odbiór bieżący wykonanych robót z udziałem inżyniera nadzoru i/lub zastępcy nadleśniczego. Okres przeznaczony na sprawdzenie opisów taksacyjnych i wskazań gospodarczych wynosi do 20 dni. Zostanie spisany protokół zgodnie z Zarz. Nr 63 DGLP z dn. 13.08.2002r. Protokół ten będzie stanowił podstawę do odbioru prac terenowych zgodnie z zał. nr 3w/w Zarządzenia.

Szczególnym przedmiotem uzgodnień w trakcie kontroli i odbioru prac terenowych oraz kameralnych będą:

- opisy taksacyjne i wstępne wskazania gospodarcze,
- użytkowanie rębne na przyszły okres gospodarczy,
- drzewostany planowane do przebudowy,
- grunty leśne niezalesione (zręby, halizny, płazowiny, do sukcesji naturalnej),
- plan cięć, mapa cięć i zaproponowane wskazania gospodarcze,
- drzewostany bez wskazań gospodarczych na najbliższe 10-lecie.

W celu przyspieszenia procedur odbioru baz danych projektów PUL (w tym LMN), regionalny dyrektor LP udostępni Wykonawcy projektu PUL dostęp do baz testowych SILP w środowisku szkoleniowym jednostki objętej pracami urzędniowymi. Dostęp nastąpi każdorazowo na wniosek wykonawcy.

A.16. FORMA OPISÓW TAKSACYJNYCH I MAP, W TYM MAP DODATKOWYCH ORAZ FORMY PREZENTOWANIA PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY, A TAKŻE EWENTUALNEJ EKSPERTYZY DOCELOWEJ SIECI DRÓG LEŚNYCH ORAZ PROGNOZY EKONOMICZNEJ Z UWZGLĘDNIENIEM DANYCH WRAŻLIWYCH.

Opis materiałów, które Wykonawca dostarczy Zamawiającemu:

- a) **opis ogólny nadleśnictwa** (wydruk i pliki) oprawa twarda koloru zielonego z wytłoczonymi złotymi literami w 3 egz. W tym mapy włożone w kieszeń. Wykonana zostanie charakterystyka stanu lasu według gatunków panujących w klasach i podklasach wieku.
- b) **program ochrony przyrody (POP)** – wydruk w formacie A4 - układ pionowy, twarda okładka koloru zielonego z wytłoczonymi złotymi literami z dołączoną (w kieszeni okładki) mapą przeglądową walorów przyrodniczo - kulturowych nadleśnictwa w skali 1:50 000), wydruki i CD – 3 egz. Dodatkowo przygotować POP oraz mapy (wydruki i CD - 2 egz.) dla RDOŚ i PWIS w Olsztynie.
- c) **opisy taksacyjne dla obrębu** wraz z tabelami, wykazami projektowanych cięć rębnych, przedrębnych i wykazy projektowanych zadań z hodowli lasu dla obrębów (wydruki i pliki) oprawa twarda koloru zielonego z wytłoczonymi złotymi literami 2 komplety.
- d) **plan urządzenia lasu dla leśnictw** (1 egz), w formacie A4 oprawa twarda koloru zielonego z wytłoczonym złotym opisem zawierający wyciągi dla konkretnego leśnictwa, nagrane na płytę CD:
  - z opisanie ogólnego nadleśnictwa (elaboratu) – opis gleb i siedlisk, gospodarcze typy drzewostanów, orientacyjne składy upraw, przyjęte wieki rębności, zastosowane sposoby użytkowania rębego,
  - z Programu Ochrony Przyrody (wykaz gatunków chronionych roślin, zwierząt i grzybów, wykaz siedlisk przyrodniczych Natura 2000, opis form ochrony przyrody, zawierający dane, obiekty dziedzictwa kulturowego, inne informacje charakterystyczne dla danego Leśnictwa (ciekawostki).
  - opis taksacyjny lasu dotyczący danego leśnictwa,
  - wykaz projektowanych cięć rębnych danego leśnictwa,
  - wykaz projektowanych cięć przedrębnych dotyczący danego leśnictwa,
  - wykaz projektowanych zadań z hodowli lasu dotyczący danego leśnictwa,
  - część kartograficzna zawierająca mapę gospodarczo – przeglądową drzewostanów –2 egz., oraz mapę gospodarczo – przeglądową cięć –2 egz. Mapy wykonane jak w pkt.12.
- e) **materiały opisowe i kartograficzne do Strategicznej oceny oddziaływania Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa na środowisko i na obszar Natura 2000.**
  - Prognoza w formie opisowej wydruk (oprawa twarda koloru zielonego z wytłoczonym złotym opisem) – **5 egzemplarzy** + plik tekstowy,

- mapa przeglądowa stanowisk oraz siedlisk gatunków ptaków chronionych z załącznika I Dyrektywy Rady 79/EEG z dnia 02 kwietnia 1979 r. (z późn. zmianami) w **skali 1:20000 – 5 szt.**,
- mapa przeglądowa rozmieszczenia siedlisk przyrodniczych (w tym punktowych) i stanowisk gatunków roślin wymienionych w załączniku I i II Dyrektywy Rady 92/43/EEG z dnia 21 maja 1992 r. w skali **1:20 000 – 5 szt.**.

- f) wydruki materiałów kartograficznych zgodnie z pkt.12.**
- g) wersja elektroniczna PUL (3 egz.)** - wszystkie elementy projektu planu urządzenia lasu, prognoza oddziaływania na środowisko należy nagrać na nośnik optyczny. Materiały kartograficzne należy przekazać w formie plików *.shp oraz kompozycji wydruków w formacie PDF.
- h) wersja elektroniczna PUL dla RDOŚ i PWIS (2 egz.)** - opisanie ogólne, program ochrony przyrody, prognoza oddziaływania na środowisko, mapy przeglądowe i sytuacyjne pliki PDF.

Płyty CD/DVD z danymi w formie elektronicznej powinny zostać opatrzone w etykiety w formie nadruków na płytach. Wszystkie strony, tabele, wykresy, ryciny, załączniki dla każdego z tomów opracowań powinny być ponumerowane w sposób ciągły, dla nich należy wykonać spis treści zamieszczony na początku poszczególnych tomów. Geobazę (opisy taksacyjne + LMN) programu Taksator należy przekazać w strukturze najnowszej wersji tej aplikacji do terminu NTG. Pliki tekstowe importu do SILP ze zintegrowaną bazą danych geometrycznych zgodną ze standardem LMN (w tym reguły topologiczne i atrybutowe SILP) – nagrane na nośnik optyczny. Zaktualizowane i uzupełnione dane podstawowe (wg §144 IUL tom I) mają zamykać się w zasięgu nadleśnictwa wyznaczonym przez dane referencyjne z danych stałych globalnych (DSG) (wg. §144 IUL tom I) a ich szczegóły terenowe powinny być pomierzone w terenie/lub odczytane z ortofotomapy. Topologia danych przestrzennych zweryfikowana w aplikacji *OpenJump* (wersja 1.5.2 lub nowsza). Numery inwentarzowe obiektów umieszczonych w LMN wpisane do atrybutów warstw bazy geometrycznej LMN.

Na wniosek RDLP (zgodnie z § 136 ust. 2 Instrukcji u.l.) RDOŚ uznał za „dane wrażliwe” stanowiska roślin objętych ochroną gatunkową, strefy ochrony ostoi miejsc rozrodu i regularnego przebywania zwierząt objętych ochroną gatunkową, strefy ochrony stanowisk grzybów objętych ochroną gatunkową, znane stanowiska gatunków chronionych, dla których mogą być ustanowione strefy ochronne, a nie są one powołane. Ww. dane należy udostępnić w trybie ustawy z dnia 3.10.2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

A.17. SPORZĄDZENIE DODATKOWEJ TABELI XXII DLA GATUNKÓW CHRONIONYCH NIE OBJĘTYCH OBSZAREM NATURA 2000

Zachodzi potrzeba wykonania tab. XXII.

A.18. USTALENIA W SPRAWIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA PLANU URZĄDZENIA LASU NA ŚRODOWISKO I NA OBSZARY NATURA 2000

Dyrektor RDLP w Białymstoku wystąpił z wnioskiem do RDOŚ w Olsztynie o udostępnienie informacji o środowisku. RDOŚ przekazał dane opisowe, zestawienia tabelaryczne oraz warstwy wektorowe form ochrony przyrody, które znajdują się w granicach nadleśnictwa oraz są położone w bliskim sąsiedztwie. Zakres projektowanych uzgodnień do prognozy oddziaływania na środowisko projektu planu na środowisko i na obszary Natura 2000” został przedstawiony do akceptacji Komisji Założeń Projektu Planu (KZP). Stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie, forma wykazów tabelarycznych oraz skala map zostały określone i zaakceptowane podczas obrad Komisji. Strategiczna ocena oddziaływania Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa na środowisko zostanie wykonana w oparciu o zakres i stopień szczegółowości ustalony z RDOŚ i PWIS.

Udział społeczeństwa w procesie tworzenia PUL zapewniony będzie poprzez:

- ogłoszenia w BIP i prasie lokalnej,
- możliwość składania uwag i wniosków do założeń planu urządzenia lasu,
- możliwość zapoznania się z projektem planu urządzenia lasu i składanie uwag (ogłoszenie o wyłożeniu planu do konsultacji zostanie ogłoszone w BIP RDLP i lokalnej prasie),
- możliwość udziału w Komisji Projektu Planu mającej charakter debaty publicznej.

Prognozę oddziaływania planu ul na środowisko należy wykonać w oparciu o Ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.Nr.199, Poz. 1227) oraz „Ramowe wytyczne w sprawie zakresu szczegółowej prognozy oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu” (przesłane pismem DGLP Zn.ZU-7019-50/11 z dn. 08.09.2011r.) wraz z załącznikami (1-5).

ZAŁOŻENIA DO PLANU URZĄDZENIA LASU.

B. 1. DANE O OBSZARACH CHRONIONYCH W NADLEŚNICTWIE I FUNKCJACH LASU, Z UWZGLĘDNIENIEM OBSZARU NATURA 2000

Zgodnie z §8 instrukcji urządzania lasu, nadleśnictwo zostało podzielone, ze względu na dominującą rolę pełnionych funkcji ochronnych, na trzy główne grupy lasów (1.01.2010r.):

Rezerваты przyrody	3,68 % pow. leśnej
Lasy ochronne (<i>Decyzja DL-lpn-0233-15 z dn. 15.12.2009 r.</i>)	61,48 % pow. leśnej
Lasy gospodarcze	34,84 % pow. leśnej

Rezerваты przyrody

Rezerwat	Akt powołujący	Powierzchnia zgodnie z rozporządzeniem tworzącym rezerwat / Pow. w zarządzie Nadleśnictwa Borki [ha]	Cel ochrony	Plan ochrony
„Borki”	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 28 stycznia 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Borki”	440,22/435,33	Zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych charakterystycznych dla Puszczy Boreckiej i związanych z nimi gatunków fauny i flory, w szczególności: żubra <i>Bison bonasus</i> , muchołówki białoszyjej <i>Ficedula albicollis</i> , dzięcioła białogrzbietego <i>Dendrocops leucotos</i> i granicznika płucnika <i>Lobaria pulmonaria</i> .	Rozporządzenie Nr 306 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 10 października 2001 r. w sprawie ustanowienia planów ochrony dla rezerwatów przyrody (Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. Nr 104 poz. 1482). Zarządzenie Nr 19 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 25 kwietnia 2017 roku w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Borki”
„Jezioro Siedmiu Wysp”	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i przemysłu Drzewnego z dnia 10 grudnia 1971r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	1763,05/1602,70	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych naturalnego zbiorowiska leśnego charakterystycznego dla mozaiki terenu rezerwatu oraz doliny rzeki Oświnki od wypływu z jeziora do granicy państwa.	Zarządzenie nr 42 RDOŚ w Olsztynie z dnia 24.06.2016r.
„Mokre”		4,54	Zachowanie fragmentu lasu łąkowego o naturalnym charakterze.	Brak
„Piłackie Wzgórza”		277,17	Utworzony 1989 roku w celu ochrony lasów występujących na morenie czołowej o bogatej, młodo glacialnej rzeźbie i znacznym wyniesieniu ponad poziom morza.	Brak
„Półwysep i Pięć		7,49	Ochroną objęto miejsca łąkowe ptactwa wodno-	Brak

Wysp na Jeziorze Rydzewskim			błotnego oraz miejsca odpoczynku ptaków przelotnych.	
„Sztynort”		444,88/341,98	Zachowanie miejsc rozwoju reliktyw puszcząskich.	Brak
„Torfowisko Sypkowskie”	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 23 lipca 1958r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	3,68	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych wierzb lapońskiej (<i>Salix lapponum</i> L.) oraz innej roślinności reliktywowej.	Brak
„Wyspy na jeziorach Mamry i Kisajno”		56,16	Ochrona ptactwa błotnego i wodnego.	Brak

W sąsiedztwie granicy Nadleśnictwa Borki (ok. 0,5 km.) położony jest rezerwat Jezioro Dobskie. Powołany Zarządzeniem MLiPD z 24.05.1976 r. (M.P. 1976 Nr 24, poz. 108). Zarządzenie MOŚiZN z 10.05.1989 r. (M.P. 1989 Nr 17, poz. 119)

Rezerваты zajmują 3,68% powierzchni lasów nadleśnictwa. Rygory ochronne na terenie rezerwatów przyrody reguluje art. 15 ustawy z dnia 16.04.2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009r. nr 151, poz. 1220 z późn. zm.). W projekcie planu urządzenia lasu na terenie rezerwatów przyrody należy przenieść czynności ochronne wynikające z planów ochrony oraz zadania ochronne z Zarządzenia RDOŚ. W granicach rezerwatów przyrody należy utrzymać podział i nazewnictwo wydziałów.

Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu	Akt powołujący
Puszczy Boreckiej	Rozporządzenie Nr 132 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008r.
Krainy Wielkich Jezior Mazurskich	Uchwała Nr XXXVII/753/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2014 r. zmieniająca Uchwałę Nr XXII/430/12 z dnia 27 listopada 2012r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich
Doliny Góldapy i Węgorapy	Rozporządzenie Nr 49 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 2 lipca 2008r.
Jeziora Oświn	Rozporządzenie Nr 149 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008r.
Bagna Mażańskie	Rozporządzenie Nr 140 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008r.

Pojezierze Elckie	Uchwała Nr XXXVII/754/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2014 r. zmieniająca Uchwałę Nr VII/126/11 z dnia 24 maja 2011r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich
-------------------	--

Pomniki przyrody

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo znajduje się 20 pomników przyrody.

Lokalizacja	Forma/Gatunek	Adres leśny
Leśnictwo Zawady	Głaz narzutowy	91f
Leśnictwo Zawady	Głaz narzutowy	42g
Leśnictwo Knieja Łuczańska	Głaz narzutowy	24b
Leśnictwo Lipowo	Dąb szypułkowy	90Ac
Leśnictwo Lipowo	Dąb szypułkowy	65Ag
Leśnictwo Lipowo	Dąb szypułkowy	65Aa
Leśnictwo Lipowo	Dąb szypułkowy	90Aa
Leśnictwo Lipowo	Cis pospolity	104c
Leśnictwo Lipowo	Cis pospolity	41b
Leśnictwo Lipowo	Cis pospolity	17a
Leśnictwo Lipowo	Cis pospolity	17a
Leśnictwo Lipowo	Cis pospolity	17a
Leśnictwo Lipowo	Cis pospolity	104b
Leśnictwo Lipowo	Jesion wyniosły	20Ab
Leśnictwo Lipowo	Świerk pospolity	21a
Leśnictwo Lipowo	Grab pospolity	90Ac
Leśnictwo Orłowo	Dąb szypułkowy	194f
Leśnictwo Orłowo	Brzoza brodawkowata	194c
Leśnictwo Zielonki	Dąb szypułkowy	155d
Leśnictwo Mokre	Dąb szypułkowy	254, 255, 256
Leśnictwo Klimki	Buk zwyczajny	277j

Należy zamieścić wykaz pomników przyrody w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.

Strefy ochrony wokół miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków chronionych

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo aktualnie, w oparciu o decyzje RDOŚ funkcjonują 33 strefy ochrony (16 orlika krzykliwego, 9 bielika, 8 bociana czarnego).

Użytki ekologiczne – w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa nie zlokalizowano użytku ekologicznego.

Obszary Natura 2000

Na terenie nadleśnictwa utworzono 9 obszarów. Nadleśnictwo Borki posiada zatwierdzone zarządzeniem RDOŚ w Olsztynie Plany Zadań Ochronnych Natura 2000 dla obszarów:

Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty:

Nazwa i kod	Informacja nt. PZO
Mamerki PLH280004	PZO w trakcie sporządzania

Ostoja Borecka PLH280016	PZO w trakcie sporządzania
Ostoja nad Oświnem PLH280044	zatwierdzony zarządzeniem z dnia 22.01.2015 r. (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. z 2015 r., poz. 407)
Ostoja Północnomazurska PLH280045	zatwierdzony zarządzeniem z dnia 19.01.2015 r. (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. z 2015 r., poz. 438)
Niecka Skalska PLH280049	zatwierdzony zarządzeniem z dnia 10 grudnia 2014 roku (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. z 2014 r., poz. 4070)

Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków:

Nazwa i kod	Informacja nt. PZO
Jezioro Oświn i okolice PLB280004	zatwierdzony zarządzeniem z dnia 22.01.2015 r. (Dz. Urz. Woj. Warm. – Maz. z 2015 r., poz. 406)
Puszcza Borecka PLB280006	PZO w trakcie sporządzania
Lasy Skalskie PLB280011	zatwierdzony zarządzeniem RDOŚ w Olsztynie z 31.10.2014 r. (Dz. Urz. Woj. War. - Maz. z 2014 r., poz. 3623),
Ostoja Warmińska PLB280015	zatwierdzony zarządzeniem RDOŚ w Olsztynie z 30.09.2014 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2014 r., poz. 3086),

Zapisy PZO należy uwzględnić w projekcie PUL zgodnie z art. 32 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody na terenie zarządzanym przez PGL LP, na którym znajduje się obszar Natura 2000. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska poinformowała, że nie prowadzi obecnie prac zmierzających do zatwierdzenia projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Puszcza Borecka PLB280006 i Ostoja Borecka PLH280016. RDOŚ w piśmie (WOP.611.33.2017HI z dn. 16.10.2017r.) zarekomendowała do wykorzystania w pracach nad opracowaniem PUL projekty PZO Ostoja Borecka PLH280016 i Puszcza Borecka PLB280006 w części dotyczącej obszaru nadleśnictwa. Materiały opracowywano w latach 2012-2013. Komisja akceptuje wniosek RDOŚ, aby Wykonawca umieścił w projekcie PUL zweryfikowaną informację z przedmiotowego opracowania.

Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Nazwa obiektu	Adres obiektu: województwo, powiat, adres leśny	Numer i data wpisu do ewidencji rejestru zabytków
„Gęsia Góra”, osada obronna-grodzisko	woj.warmińsko-mazurskie, powiat giżycki, leśnictwo Lipowo, oddz. 162h, 162i (01-04-1-08-162h; 01-04-1-08-162i)	Stanowisko nr XII, nr AZP 17-76/16
“Gajowa Góra”, osiedle obronne	woj.warmińsko-mazurskie, powiat węgorzewski, leśnictwo Duży Kamień dz. Nr 315/1 (01-04-3-14-315d)	Nr 97A, 2.XII.1972r.
Park dworski wraz z przyległym terenem d. zabudowy gospodarczej “Rydzówka”	woj.warmińsko-mazurskie, powiat węgorzewski, leśnictwo Rydzówka (01-04-3-17-414h)	Nr 610, 14.11.1988r.
Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej	woj.warmińsko-mazurskie, powiat węgorzewski, leśnictwo Rydzówka (01-04-3-17-381b) w pobliżu miejscowości Nowa Guja	Nr A-4550, 4.08.2010r

Na terenie Nadleśnictwa Borki zlokalizowane są poniższe obiekty dziedzictwa historyczno-kulturowego. Komisja wnioskuję o umieszczeniu ich na mapie walorów przyrodniczych

Nazwa obiektu	Lokalizacja (leśnictwo, oddz.pododdz.)
Mogiłka	I.Knieja Łuczńska, oddz.58d (01-04-1-06-58d)
Cmentarz niemiecki (grób rodziny leśniczego)	I.Lipowo, oddz.90Bh (01-04-1-08-90Bh)
Cmentarz niemiecki	I.Sarnianka, oddz.132f (01-04-1-07-132f)
Cmentarz niemiecki	I.Orłowo, oddz.215f (01-04-1-09-215f)
Cmentarz	I.Orłowo, oddz.255d (01-04-1-09-255d)
Grób niemiecki - August Kosiorek	I.Orłowo, oddz.260m (01-04-1-09-260m)
Ruiny bunkrów	I.Ogonki, oddz.138h, 140b, 141i, 157j, 167d,g (01-04-3-12-138h; 01-04-3-12-140b; 01-04-3-12-141i; 01-04-3-12-157j;01-04-3-12-167d,g)
Cmentarz niemiecki	I.Ogonki, oddz.148b (01-04-3-12-148b)
Polowa Kwatera Heinricha Himmle- ra’’Hochwald’’	I.Ogonki, oddz.183i (01-04-3-12-183i)
Grób niemiecki – Karl Leopold Werner	I.Mokre, oddz.243d (01-04-3-15-243d)
Ruiny bunkrów	I.Mokre, oddz. 299f,k, 300c,j, 302g,l,m,n, 303c,g,l,p, 304h (01-04-3-15-299f,k; 01-04-3-15-300c,j; 01-04-3-15-302g,l,m,n; 01-04-3-15-303c,g,l,p; 01-04-3-15-304h)
Cmentarz rodziny Walter (leśniczy z rodziną z lat 1884-1918	I.Duży Kamień, oddz.286c (01-04-3-14-286c)
Bunkier	I.Duży Kamień, oddz.334a (01-04-3-14-334a)
Grób niemiecki – Andreas Mayer	I.Klimki, oddz.372Db (01-04-3-16-372Db)
Mauzoleum rodziny Lefevre na cmentarzu	I.Rydzówka, oddz.414k (01-04-3-17-414k)
Kanał Mazurski	Leśnictwa Mokre, Duży Kamień, Rydzówka

Ochrona gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt

Podczas prac urzędniowych Wykonawca projektu PUL korzysta ze wszystkich dostępnych źródeł zawierających informację przyrodniczą. Należy sporządzić wykaz stanowisk z podziałem na gatunki chronione powszechnie występujące (z podziałem na poszczególne leśnictwa), rzadkie, z Czerwonej Księgi przy uwzględnieniu:

- wyników powszechnej inwentaryzacji przyrodniczej dotyczącej siedlisk przyrodniczych leśnych i nieleśnych, gatunków chronionych roślin i zwierząt, wykonywanej w latach 2006 – 2008,

- wyników obserwacji przyrodniczych, prowadzonych na bieżąco przez leśniczych,
- aktualnych informacji o środowisku dostępnych w publikacjach.

Należy wziąć pod uwagę zagrożone na terenie Puszczy Boreckiej gatunki organizmów z czerwonej listy.

W odniesieniu do rzadkich chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów należy opisać sposoby wykonywania zabiegów gospodarczych i ochronnych w celu ich zachowania we właściwym stanie ochrony.

"Należy wziąć pod uwagę zagrożone na terenie Puszczy Boreckiej gatunki organizmów z czerwonej listy.

Wykaz będzie wyszczególniał gatunki z podziałem na częste i rzadkie na danym obszarze zgodnie z Zarządzeniem nr 16 Dyrektora RDLP w Białymstoku z dn. 29.04.2014r. w sprawie procedury monitoringu przyrodniczego oraz oceny wpływu zabiegów gospodarczych na różnorodność biologiczną w lasach. Nadleśniczy Nadleśnictwa Borki dokona weryfikacji informacji przyrodniczych uzyskanych od lokalnych NGO-sów i przekaze Wykonawcy projektu planu urządzenia lasu. Wykonawca projektu planu urządzenia lasu uwzględni dane i informacje uzyskane w toku prac urządzeniowych i przedstawi do oceny na Naradzie Techniczno - Gospodarczej".

Funkcje lasu

Projekt lasów ochronnych należy wykonać zgodnie z Zarządzeniem nr 61 DGLP z dn. 12.11.2007 r. Istnieje konieczność przeanalizowania regionalnych strategii rozwoju oraz programów ochrony środowiska.

Kategorie ochronności wg Decyzji (*DL-lpn-0233-15/5945/09 z dn. 15.12.2009 r.*).

Komisja akceptuje wniosek Nadleśnictwa Borki w sprawie aktualizacji lasów ochronnych w związku ze zmianami związanymi z:

- zmianami w wykazie lasów ONG i HCVF,
- przekazaniem przez Nadleśnictwo Borki do Nadleśnictwa Srokowo **87,6189ha** gruntów(w tym pow. leśna **82,3478ha**) na podstawie Zarządzenia nr 75 oraz 82 Dyrektora Generalnego LP z dnia 29.12.2014 w sprawie określenia zasięgu terytorialnego nadleśnictw nadzorowanych przez RDLP w Białymstoku i Olsztynie,
- przekazaniem przez Nadleśnictwo Srokowo do Nadleśnictwa Borki **63,9550ha** gruntów(w tym pow. leśna **61,8002ha**) na podstawie cytowanych zarządzeń,
- utworzeniem Rezerwatu Sztynort oraz poszerzeniem Rezerwatu Borki,
- utworzeniem i weryfikacją istniejących stref ochronnych wokół miejsc rozrodu i regularnego przebywania ptaków objętych ochroną strefową,
- utworzeniem stref ochronnych wokół stanowisk porostów.

ustaleniem nowego wykazu stałych powierzchni badawczych i doświadczalnych : (weryfikacja w uzgodnieniu z Instytutem Ochrony Środowiska –Państwowym Instytutem Badawczym Stacja Kompleksowego Monitoringu Środowiska „Puszcza Borecka” w sprawie wykazu stałych powierzchni badawczych i doświadczalnych – Pismo znak spr.:BN.I.46.2016KS z dnia **4.05.2016r.**) . -

Ustalenia szczegółowe:

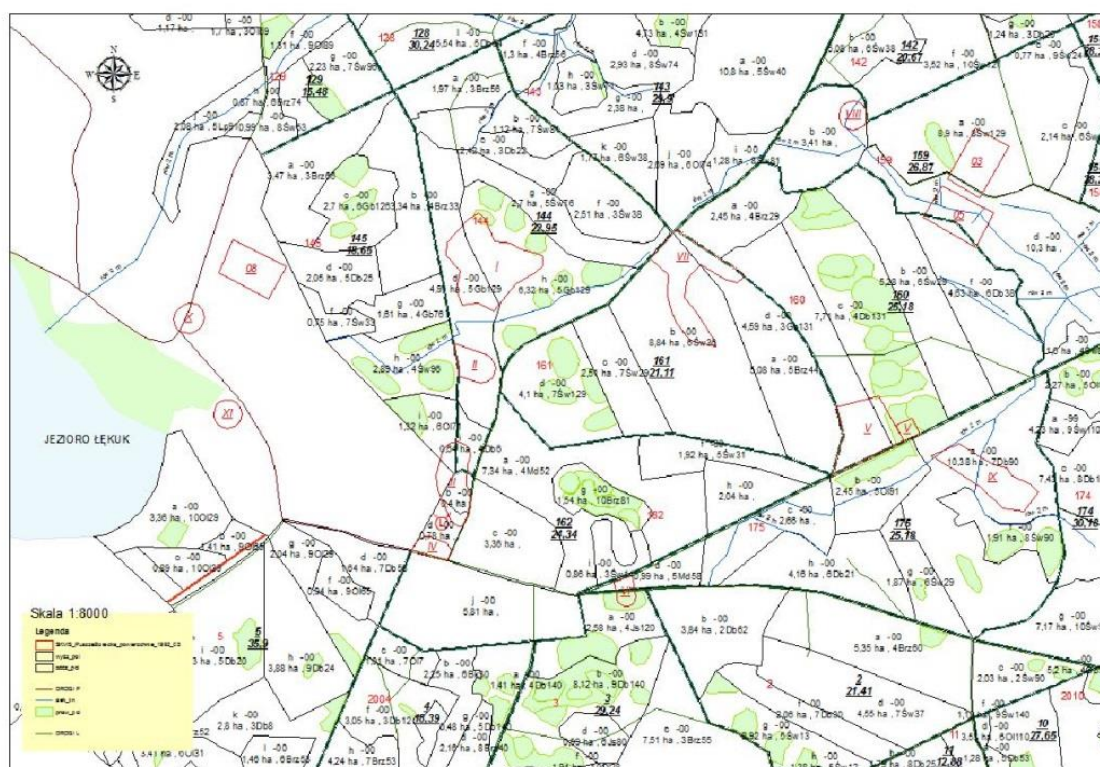
1. Wszystkie powierzchnie IOŚ-PIB, których granice ochronne przebiegają w pobliżu dróg komunikacyjnych, będą dowiązane do krawędzi tych dróg (tak by granice ochronne nie przekraczały krawędzi drogi).

2. **Powierzchnia I** (powierzchnia IOŚ-PIB badania uszkodzeń drzew, gdzie obserwacji podlegają oznakowane graby - 20 drzew), zostaje zawężona i obejmuje części pododdziałów 144-d i 144-h (Leśnictwo Diabla Góra). Decyzję dotyczącą zagospodarowania części poza oznakowaną powierzchnią badawczą i strefą buforową w wydzieleniach 144d i 144h, pozostawia się Nadleśnictwu Borki.
3. **Powierzchnia II** (dwa stanowiska badania porostów na drzewach) zostaje zawężona do części pododdziału 145-h i 144-d (Leśnictwo Diabla Góra) oraz maksymalnie zmniejszona od strony południowo zachodniej do bufora 1 i 30 metrów.
4. **Powierzchnie III i IV** sąsiadujące z leśniczówką Diabla Góra (stanowiska porostów) zostają zawężone do osi dróg.
5. **Powierzchnia V** zostaje zawężona zgodnie z propozycją Nadleśnictwa Borki do części pododdziałów 160-d i 160-c (Leśnictwo Diabla Góra) z założonym buforem 50 m od najdalej wysuniętego stanowiska pomiarowego na powierzchni w kierunku północno-wschodnim. Decyzję dotyczącą zagospodarowania części poza oznakowaną powierzchnią badawczą i strefą buforową w wydzieleniach 160d i 160c pozostawia się Nadleśnictwu Borki.
6. **Powierzchnia VI** (dwa stanowiska badania porostów na drzewach) zostaje zawężona do części pododdziału 175-d (Leśnictwa Diabla Góra) i 3-a (Leśnictwo Knieja Łuczańska) oraz zmniejszona do bufora 20 metrów wokół punktów.
7. **Powierzchnia VII** (powierzchnia IOŚ-PIB badania uszkodzeń drzew, gdzie obserwacji podlegają świerki i brzozy - oznakowanych łącznie 40 drzew), zostaje zawężona do części pododdziałów 161-a oraz 161-b (Leśnictwo Diabla Góra).
8. **Powierzchnia VIII** (trzy stanowiska badania porostów na pojedynczym drzewie - dąb) obejmująca część pododdziału 159-b pozostaje bez zmian.
9. **Powierzchnia IX** (powierzchnia IOŚ-PIB badania uszkodzeń drzew, gdzie obserwacji podlegają oznakowane dęby - 20 drzew), zostaje zawężona do części pododdziału 175a, jej południową i południowo-zachodnią granicę stanowi rów (wąwóz) ze strumieniem. Drzewa na zboczach wąwozu oraz na jego dnie nie będą wycinane.
10. **Powierzchnia 03 i Powierzchnia 05** (powierzchnie fitosocjologiczne ustanowione w 1992 roku) będą dookreślone przez IOŚ-PIB w zakresie ich położenia i rozmiaru. Dotychczasowa dokumentacja nie pozwala na ich precyzyjne zlokalizowanie w terenie. Ze względu na obszary, na których znajdują się obie powierzchnie, nieprzewidziane w najbliższym czasie do prac leśnych przez Nadleśnictwo Borki, zostaną one zachowane.
11. **Powierzchnia 09** (powierzchnia fitosocjologiczna ustanowiona w 1992 roku) nie będzie badana przez IOŚ-PIB. W związku z powyższym IOŚ-PIB wycofuje ją ze swojej ewidencji.
13. Powierzchnie fitosocjologiczne ustanowione w 1992 roku i oznaczone numerami **1, 2, 4, 6, 7** zlokalizowane poza zlewnią badawczą Stacji Puszcza Borecka, nie będą badane. IOŚ-PIB wycofuje ją ze swojej ewidencji.

Lokalizacja stałych powierzchni badawczych oraz doświadczalnych po weryfikacji.

Położenie: obręby leśne Przerwanki oraz Borki, Leśnictwa: Diabla Góra oraz Knieja Łuczańska.

B. 2. TYPY SIEDLISKOWE LASU ORAZ ICH EWENTUALNE UZUPEŁNIANIE O ROZPOZNANE LEŚNE

SIEDLISKA PRZYRODNICZE

Typy siedliskowe lasu oraz siedliska przyrodnicze należy wnieść do bazy w sposób określony w § 22 IUL.

Procentowy udział powierzchni typów siedliskowych lasu wg stanu na 1.01.2010r.

TSL	Bśw	Bb	BMśw	BMw	BMb	LMśw	LMw	LMb	Lśw	Lw	OI	OIJ
%	0,12	0,11	12,32	0,07	1,66	20,22	2,49	4,66	43,27	7,26	5,38	2,44

Zasięg siedlisk przyrodniczych w obszarach Natura 2000 zostanie zweryfikowany na podstawie zatwierdzonych planów zadań ochronnych oraz wykonanych prac fitosocjologicznych. Siedliska przyrodnicze, w tym również wykazywane, jako punktowe, które stanowią zwarte płyty, należy ujmować jako oddzielne pododdziały uwzględniając kryterium powierzchniowe tworzenia nowych pododdziałów § 152c, d. IUL.

Siedliska przyrodnicze priorytetowe położone poza obszarami Natura 2000 zostaną ujęte w projekcie PUL, jako lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody. Nazwę i kodyfikację siedlisk przyrodniczych należy przyjąć zgodnie z Rozporządzeniem MŚ z dn. 13.04.2010r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000 (Dz.U.Nr 77, poz.510).

W wyłączeniach taksacyjnych należy w odpowiednim polu opisu taksacyjnego zamieszczać kody rozpoznanych zespołów roślinnych, zaś w wyłączeniach z rozpoznanymi siedliskami przyrodniczymi dla ochrony których wyznaczono obszar Natura 2000 kod TSL jest obowiązkowo rozszerzany o kod leśnego siedliska przyrodniczego (LSP). Stan siedliska (A,B,C,D) należy określić zgodnie ze stanem na gruncie. Określenie zasięgów płatów siedlisk zostanie dokonane w oparciu o dostępne materiały kartograficzne, wykazy tabelaryczne. W przypadku siedlisk przyrodniczych nie stanowiących odrębnego wydzielenia, nie należy redukować powierzchni projektowanego zabiegu, a odrębne postępowanie przyjąć na etapie realizacji PUL. **Podczas taksacji, w przypadku zróżnicowania mikrosiedlisk, należy je przedstawić w bloku informacje różne podając ich % udział i lokalizację.**

B. 3. TYPY DRZEWOSTANÓW (TD) O KIERUNKU OCHRONNYM LUB O KIERUNKU GOSPODARCZYM

Typy drzewostanu przyjęte podczas KZP należy traktować jako ramowe hodowlane i ochronne cele gospodarowania odpowiednio dla typu siedliskowego lasu oraz leśnego siedliska przyrodniczego, mogą być modyfikowane w konkretnym drzewostanie, z uwzględnieniem stanu siedliska, stopnia uwilgotnienia oraz specyfiki i stanu zbiorowiska roślinnego, zgodnie z zapisami § 23 ust. 6 IUL.

Typy drzewostanów z uwzględnieniem siedlisk przyrodniczych o kierunku ochronnym i gospodarczym

Przyjęto do zastosowania typy drzewostanów oraz orientacyjne składy gatunkowe upraw w nawiązaniu do siedlisk przyrodniczych Natura 2000 oraz zespołów roślinnych zgodnie ze specyfikacją przedstawioną w tabeli.

Typ siedliskowy	Siedlisko przyrodnicze Natura 2000	Zespół roślinny	Typ lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw
Bśw 1		<i>Peucedano-Pinetum typicum</i>	So	So	So 90%, Brz 10%
Bśw 2		<i>Peucedano-Pinetum molinietosum</i>	So	So	So 80%, Św+Brz 20%
BMśw 1		<i>Calamagrostio-Piceetum</i>	Św-So	Św-So	So 60%; Św 30%; Brz+Db 10%
BMśw 1		<i>Quercu-Pinetum typicum</i>	Db-So	Db-So	So 70%; Db 20%; Brz+Md 10%
BMśw 2		<i>Calamagrostio-Piceetum</i>	Św-So	Św-So	So 50%; Św 40%; Brz 10%
BMśw 2		<i>Vaccinio myrtilli-Piceetum typicum</i>	So-Św	So-Św	Św 50%, So 40%, Brz 10%
LMśw 1	9170-2	<i>Melitti-Carpinetum</i>	So-Gb-Db	Gb-So-Db	Db 30%; So 30%, Gb+Lp+Bk 20%, Św+Brz 20%
LMśw 1		<i>Quercu-Pinetum coryletosum</i>	So-Db	Db-So	So 40%, Db+Lp 30%; Św+Md 20%, Brz+Bk 10%
LMśw 1+2		<i>Corylo-Piceetum</i>	Db-Św	Db-Św	Św 40%, Db 30%, So+Md 20%, Brz+Os+Gb 10%

Typ siedli- skowy	Siedlisko przyrodnicze Natura 2000	Zespół roślinny	Typ lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw
LMśw 2	9170-2	<i>Tilio-Carpinetum calamagrostietosum</i>	Św-Gb- Db	Gb-Św-Db	Db 30%; Św 20%, So +Md 20%; Brz+Gb 20%, Lp+Kl 10%
Lśw 1	9170-2	<i>Tilio-Carpinetum typicum</i>	Gb-Db	Gb-Św-Db	Db 40%; Św+Md 30%; Gb+Lp 20%, Brz+Kl+Bk 10%
Lśw 1+2	9170-2	<i>Tilio-Carpinetum stachyetosum</i>	Lp-Gb- Db	Św-Gb-Db	Db 30%; Gb+Lp 30% Św 20%, Kl+Bk 10%; Wz+Js i inne 10%
Lśw1	9170-3	<i>Aceri-Tilietum</i>	Kl-Lp	Gb-Kl-Lp	Lp 40 %; Kl+Jw 30%, Gb+Db 20%, Brz+Js 10%,
Bw 1		<i>Molinio-Pinetum typicum</i>	So	So	So 90%, Brz 10%
Bw 2		<i>Molinio-Pinetum ledetosum</i>	So	So	So 80%, Brz+Św 20%
BMw 1		<i>Quercu-Piceetum typicum</i>	Db-Św	So-Db-Św	Św 50%; Db 20%; Brz+Os 20% So 10%;
BMw 1		<i>Vaccinio myrtilli- Piceetum typicum</i>	So-Św	So-Św	Św 50%; So 30%; Brz+Os 20%
BMw 1		<i>Quercu-Pinetum molinetosum</i>	Db-So	Brz-Db-So	So 60%, Db 20%, Brz+Os 20%
BMw 2		<i>Quercu-Piceetum sphagnetosum</i>	Db-Św	Brz-Św	Św 60%; Brz+Os+Ol 30% Db 10%;
BMw 2		<i>Vaccinio myrtilli- Piceetum sphagne- tosum</i>	So-Św	So-Św	Św 70%; So 20%; Brz+Os 10%
LMw 1		<i>Quercu-Piceetum stellarietosum</i>	Db-Św	Ol-Db-Św	Św 40%; Db 20%; Ol 20%, Brz+Gb+Os 20%
LMw 1	9170-2	<i>Tilio-Carpinetum typicum calama- grostietosum (So- koł.)</i>	Św-Gb- Db	Brz-Db-Św	Św 30%; Db 20%; Brz 20%, Gb+Wz+Os 20%, Ol 10%,
LMw 2		<i>Quercu-Piceetum stellarietosum var. Alnus glutinosa</i>	Ol-Db- Św	Brz-Św-Ol	Ol 40%, Św 30%; Brz+Os+Gb 20% Db 10%;
Lw 1	9170-2	<i>Tilio-Carpinetum stachyetosum var. Ficaria verna</i>	Gb-Js-Db	Js-Db	Db 40%, Js+Wz 20%, Ol 10%; Gb+Kl 10%, Brz+Lp+Os 10%, Św 10%,
Lw 1+2	91F0	<i>Ficario-Ulmetum</i>	Wz-Js	Gb-Ol-Js	Js+Wz 30%, Ol 30%; Gb+Brz 20%, Db 10%, Lp+Kl 10%
Lw 1+2	9170-2	<i>Tilio-Carpinetum caricetosum remo- tae</i>	Św-Gb- Db	Św-Ol -Db	Db 30%; Ol 30%; Św 20%, Js+Wz+Gb+Brz+Os 20%
Lw 2	9170-2	<i>Tilio-Carpinetum circaeetosum alpi- nae</i>	Db-Ol-Js	Db-Js-Ol	Ol 40%; Js+Wz 20%; Db+Lp 20%; Gb+Brz 10%, Św 10%
Bb 1+2	91D0-2	<i>Vaccinio uliginosi- Pinetum</i>	So	So	So 90%; Brz 10%
BMb 1+2	91D0-5	<i>Sphagno girgen- sohnii-Piceetum myrtilletosum</i>	Św	So-Św	Św 60%; So 20%, Brz 20%
BMb 1+2	91D0	<i>Sphagno-Betuletum</i>	Brz-So	So-Brz	Brz 60%, So 30%, Św 10%
LMb 1+2+3	91D0-5	<i>Sphagno girgen- sohnii-Piceetum dryopteridetosum</i>	Św	Brz-Ol-Św	Św 60%, Ol 20%, Brz 20%

Typ siedliskowy	Siedlisko przyrodnicze Natura 2000	Zespół roślinny	Typ lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw
LMb 1+2+3	91D0-6	<i>Dryopteridi-Betuletum</i>	Brz	So-Brz	Brz 70%; So+Św 20%, Ol 10%
LMb 1+2+3		<i>Sphagno squarrosi-Alnetum</i>	Brz-Ol	Brz-Ol	Ol 60%; Brz 30%, Św 10%
Ol 1		<i>Ribeso nigri-Alnetum chrysosplenietosum</i>	Ol	Ol	Ol 70%; Js+Wz 10%; Brz 10%; Św 10%;
Ol 2+3		<i>Ribeso nigri-Alnetum typicum</i>	Ol	Ol	Ol 90%; Brz 10%
OIJ 1+2	91E0-3	<i>Fraxino-Alnetum</i>	Js-Ol	Js-Ol	Ol 60%; Js 30%; Wz+Św+Brz 10%
Lh1	91F0	<i>Ficario-Ulmetum</i>	Js-Wz	Js-Ol	Ol 50%; Js+Wz 40%; Db+Lp+Gb 10%
Lh2	91E0	<i>Stellario-Alnetum</i>	Ol	Ol	Ol 80%; Js+Wz 20%

- Opracowanie BULiGL Oddz. w Białymstoku. Uwzględnić należy prace fitosocjologiczne. Do czasu ustąpienia zjawiska zamierania jesionu można zastąpić go gatunkami o zbliżonych wymaganiach siedliskowych

Siedliska na gruntach porolnych

Lp	Typ siedliskowy	Typ drzewostanu	Orientacyjne składniki gatunkowe upraw
1	Bśw 1	Brz-So	So 70%, Brz 20%, Św i inne do 10%
2	Bśw 2	Brz-So	So 60%, Brz 20%, Św 15%, Lp+Db i inne do 5%
3	BMśw 1	Brz-Św-So	So 40%, Św 20%, Brz 20%, Md 10%, Db+Lp i inne do 10%
4	BMśw 2	So-Św	Św 40%, So 30%, Brz 10%, Md do 10%, Db+Lp i inne do 10%,
5	LMśw 1	Brz-Św-Db	Db 30%, Św 20%, Brz 20%, Gb 10%, Md 10%, Lp+Kl+Bk 10%,
6	LMśw 2	Brz-Św-Db	Db 30%, Św 20%, Brz 20%, Gb 10%, Lp+Kl+Bk 10%, Ol+Os do 10%,
7	Lśw1	Brz-Św-Db	Db 40%, Św 20%, Brz+Gb 20%, Kl+Lp+Jw. 10%, Md+Bk i inne 10%,
8	Lśw 2	Gb-Db	Db 40%, Gb+Brz 20%, Js+Wz 10%, Lp+Kl+Jw.+Ol 10% Św do 10%, Md+Bk i inne do 10%,
9	BMw1	Św-So	So 50%, Św 40%, Db+Brz i inne do 10%,
10	BMw2	So-Św	Św 60%, So 30%, Db+Brz i inne do 10%,
11	LMw1	Ol-Św-Db	Db 30%, Św 20%, Ol 20%, Brz 20%, Lp+Kl i inne 10%,
12	LMw 2	Św-Db-Ol	Ol 30%, Db 30%, Św 20%, Brz 15%, Lp+Gb i inne do 5%,
13	Lw1	Ol-Js-Db	Db 40%, Js+Wz 20%, Ol 20%, Św 10%, Brz+Gb+Lp+Kl i inne 10%,
14	Lw2	Js-Ol-Db	Db 40%, Ol 30%, Js+Wz 20%, Gb+Lp+Kl i inne 10%

Do czasu ustąpienia choroby jesionu należy dążyć do zmiany w składzie Js przez Db sz, Ol, Kl, Lp.

Jednocześnie Komisja dopuszcza, aby w uzasadnionych przypadkach Nadleśniczy, uwzględniając zmienność warunków w ramach typu siedliskowego lasu oraz doświadczeń miejscowych, modyfikował składy gatunkowe upraw w zakresie:

- udziału poszczególnych gatunków głównych w granicach +/- 20%,
- w łącznym udziale gatunków głównych w granicach +/- 30%,
- w łącznym udziale gatunków domieszkowych i biocenotycznych +/- 40%,
- większe odchyłki mogą być dopuszczalne w uprawach z odnowień naturalnych oraz na małych powierzchniach (do 1 ha),
- w zasięgu oddziaływań bobra dopuszcza się wprowadzanie gatunków zamiennie odpornych.

Wykonawca PUL zweryfikuje i uzupełni zamieszczone typy lasu, drzewostanu oraz orientacyjne składy upraw uwzględniając stan faktyczny w trakcie wykonania taksacji. Siedliska przyrodnicze w obszarach Natura 2000 zostaną poddane weryfikacji fitosocjologicznej. Analiza będzie stanowiła podstawę dalszych działań ochronnych. Stosowne propozycje zostaną przedstawione zlecniodawcy (RDLP, nadleśnictwo) na odbiorze prac terenowych.

B.4. WIEKI RĘBNOŚCI DLA GŁÓWNYCH GATUNKÓW DRZEW

Przeciętny wiek rębności służy przede wszystkim do obliczenia cząstkowych etatów użytkowania rębego według dojrzałości oraz sprecyzowania pożądanego stanu zasobów drzewnych na koniec planowanego okresu gospodarczego, szczególnie w lasach wielofunkcyjnych nadleśnictwa (gospodarstwo O oraz G). Przeciętny wiek rębności dla panujących gatunków drzew w nadleśnictwie może, lecz nie musi być zgodny z indywidualnym wiekiem dojrzałości rębnej drzewostanu, nazywanym też wiekiem dojrzałości drzewostanu do odnowienia, określanym przez taksatora na gruncie z uwzględnieniem rzeczywistego składu oraz kondycji drzewostanu. Nadleśnictwo przekaze wykonawcy adresy wydzielen drzewostanów, w których proponuje się rozpoczęcie procesu odnowienia znacznie wcześniej.

Wiek rębności dla głównych gatunków lasotwórczych dla całego nadleśnictwa Komisja postanawia pozostawić bez zmian, gdyż uwzględniają aktualne uwarunkowania przyrodnicze oraz stan zdrowotny i sanitarny lasu. Natomiast dla Lp i Gb zwiększyć z 80 do 100 l.

Gatunek panujący	Wiek rębności
Wiek rębności dla gatunków z Zarządzenie nr 36 DG lp z dnia 19 maja 2004 r.	
So, Md, Jd	110
Św	90
Db, Js	140
Wiek rębności dla pozostałych gatunków	
Gb, Lp, Bk	100
Kl, Brz, Ol, Jw., Wz, Ak, Db. cz.	80

Os	50
Ol. odr.	60
Tp, Wb,Ol. sz.	30

B. 5. PODZIAŁ LASÓW NA GOSPODARSTWA

Zgodnie z § 82 Instrukcji urządzania lasu na podstawie dominujących funkcji pełnionych przez lasy (z uwzględnieniem wszystkich funkcji pozostałych) dla celów planowania urządzeniowego należy wyróżnić, w ramach obrębów leśnych, jednostki regulacyjne nazywane gospodarstwami. Z dominujących funkcji lasu wynika podział lasów na gospodarstwa. Drzewostany pełniące funkcje specyficzne w których ograniczono lub zaniechano funkcji produkcyjnych włączone zostaną do gospodarstwa specjalnego.

GOSPODARSTWO SPECJALNE (S)

Gospodarstwo specjalne zostanie przyjęte zgodnie z wytycznymi instrukcji u.l.

Do gospodarstwa specjalnego kwalifikowane będą:

- lasy rezerwatowe,
- wyłączone drzewostany nasienne,
- lasy znajdujące się na gruntach spornych,
- lasy cenne pod względem przyrodniczym, w szczególności na gruntach podmokłych, unikatowych, rzadkich i ważnych dla regionu (w tym wszystkie drzewostany na siedliskach bagiennych Bb, BMb, LMb – 91DO),
- lasy stanowiące pojedyncze pododziały uznane za obszary o wyjątkowym znaczeniu ze względów kulturowych, krajobrazowych, religijnych lub ekologicznych.

Nazwa obiektu	Adres obiektu: województwo, powiat, adres leśny	Numer i data wpisu do ewidencji rejestru zabytków
„Gęsia Góra” osada obronna-grodzisko	woj.warmińsko-mazurskie, powiat giżycki, leśnictwo Lipowo, oddz. 162h, 162i (01-04-1-08-162h; 01-04-1-08-162i)	Stanowisko nr XII, nr AZP 17-76/16
“Gajowa Góra” osiedle obronne	woj.warmińsko-mazurskie, powiat węgorzewski, leśnictwo Duży Kamień dz. Nr 315/1 (01-04-3-14-315d)	Nr 97A, 2.XII.1972r.
Park dworski wraz z przyległym terenem d. zabudowy gospodarczej “Rydzówka”	woj.warmińsko-mazurskie, powiat węgorzewski, leśnictwo Rydzówka (01-04-3-17-414h)	Nr 610, 14.11.1988r.
Cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej	woj.warmińsko-mazurskie, powiat węgorzewski, leśnictwo Rydzówka (01-04-3-17-381b) w pobliżu miejscowości Nowa Guja	Nr A-4550, 4.08.2010r

- lasy o szczególnym znaczeniu dla obronności i bezpieczeństwa państwa. Komisja akceptuje zmianę lokalizacji obecnego drzewostanu, przy zachowaniu stosownych uzgodnień z właściwymi organami.

GOSPODARSTWO WIELOFUNKCYJNE LASÓW OCHRONNYCH (O)

Do gospodarstwa zostaną zaliczone wszystkie lasy ochronne z wiodącą funkcją ochronną, które nie wejdą w skład gospodarstwa specjalnego.

GOSPODARSTWO WIELOFUNKCYJNE LASÓW GOSPODARCZYCH (G)

Do gospodarstwa należy zaliczyć wszystkie drzewostany obejmujące pozostałe obszary z wiodącą funkcją produkcyjną, której realizacja powinna uwzględnić wymogi ochrony przyrody. Powierzchnie objęte planem zakładania upraw pochodnych włączyć do gospodarstwa zrębowego.

Dla potrzeb obliczenia etatów cząstkowych wyodrębnia się obszary kwalifikujące się do jednego sposobu zagospodarowania:

- zrębowy (GZ) do którego należy zaliczyć drzewostany, dla których przyjęto zrębowy sposób zagospodarowania,
- przerębowo-zrębowego (GPZ) dla których przyjęto przerębowo-zrębowy sposób zagospodarowania.

B. 6. WYTYCZNE W SPRAWIE CIĘĆ RĘBNYCH W POSZCZEGÓLNYCH GOSPODARSTWACH

Podczas prac projektowych należy zachować dotychczasowy kierunek cięć. Wykonawca dokona uzgodnień projektowanych cięć rębnych z Nadleśnictwem i RDLP. Przed ustalonym terminem NTG (min. 30 dni) wykaz projektowanych cięć użytkowania rębego wraz z załącznikami mapowymi przedstawi Zamawiającemu, który przekaze do RDOŚ celem konsultacji. Projektując sposoby odnowienia, należy uwzględniać naturalne fazy rozwoju drzewostanu. Zabiegi ukierunkować pod kątem potrzeb już istniejącego odnowienia oraz stworzenia warunków dla jego inicjowania. Aby zrealizować powyższe cele należy dopuścić możliwość stosowania następujących sposobów zagospodarowania:

- w gospodarstwie specjalnym cięcia odnowieniowe należy projektować wyjątkowo, zgodnie z potrzebami ochronnymi,
- w gospodarstwie lasów ochronnych użytkowanie rębne będzie wynikało ze stwierdzonych na gruncie potrzeb ochronnych i hodowlanych. Zostanie przyjęta przy tym zasada, iż użytkowanie nie może zakłócić pełnienia przez nie funkcji, dla których zostały zakwalifikowane,
- nie planować cięć rębnych na siedliskach Bb, BMb, na LMb - siedlisko przyrodnicze 91D0,

- w pozostałych drzewostanach na LMB - rębnia IVd,
- na siedlisku OIJ – siedlisko przyrodnicze 91E0 planować rębnię IVd, natomiast na OIJ ze zbiorowiskami zastępczymi planować Ib,
- w istniejących klasach odnowienia i do odnowienia proponuje się w miarę możliwości kontynuować rębnię zastosowaną w poprzednim planie u.l. Jeżeli taksator stwierdzi w istniejących KO, KDO potrzebę weryfikacji rodzaju rębni, należy dokonać uzgodnienia z kierownictwem nadleśnictwa,
- w drzewostanach zagospodarowanych rębnią IIIa, projektować dwa pasy zrębowe w 10-leciu z poborem 30% masy i 30% , a w uzasadnionych przypadkach 40% powierzchni do odnowienia, zachowując ład czasowo- przestrzenny,
- w rėbniach zupełnych należy dążyć do projektowania zrębów o powierzchni nie przekraczającej 4,0 ha, dla rębni zupełnych projektować nie więcej jak 2 wejścia w 10-leciu, za wyjątkiem bloków upraw pochodnych (do 6 ha),
- w wykazie cięć rębnych dla rębni zupełnych oraz w ramach projektowania cięcia uprzątającego w rėbniach złożonych należy uwzględnić współczynnik redukcji pozyskania grubizny w wysokości 5% z tytułu pozostawiania kęp ekologicznych.
- opisując uprawy po rėbniach, pozostawione „kėpy ekologiczne” należy opisać z uprawą, jako powierzchnie nie stanowiące wydzielania, w przypadku zwartych płatów drzewostanów rozważyć należy tworzenie odrėbnych pododdziałów i nie projektować wskazań gospodarczych,
- na powierzchniach zlokalizowanych bezpośrednio przy źródliskach, rzekach, jeziorach, a także w miejscach kultu religijnego i wokół drzew matecznych nie stosuje się rębni zupełnych (ZHL, §31, pkt.4).
- na zrėbach zupełnych pozostawia się fragmenty starodrzewu aż do ich naturalnego rozpadu. Powierzchnia kęp nie powinna być jednostkowo mniejsza niż 6 arów i łącznie nie większa niż 5% powierzchni manipulacyjnej pasa zrėbowego, strefy lub smugi. Nie jest konieczne pozostawianie kęp na pow. zrębów mniejszych niż 1 ha, w bloku upraw pochodnych (ZHL, §31, pkt. 5).
- dla położonych wśród obcych gruntów lub graniczących z nimi wydzieleń o małej powierzchni lub kształcie wykluczającym prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej, nie projektować wskazań gospodarczych.
- wykaz projektowanych cięć rębnych wykonać zgodnie z § 98 IUL dla pierwszego 10-lecia (mapa z przydziałem działek na lata),
- w drzewostanach planowanych do przebudowy rėbniami złożonymi (w gospodarstwie O i G o prze-rėbowo-zrėbowym sposobie zagospodarowania) do obliczania etatu przyjąć przeciętny 15 -letni okres odnowienia,
- **przy projektowaniu zrębów wzdłuż naturalnych cieków, bagien, granic wąwozów, pozostawić naturalny bufor od tych obiektów,**
- do zrėbowego sposobu zagospodarowania włączyć powierzchnie, których szerokość jest mniejsza od wysokości drzewostanu,

- małe powierzchnie do ok. 1,5 ha na siedliskach LMśw, Lśw, gdzie zlokalizowanie gniazd nie jest możliwe należy włączyć do zrębowego sposobu zagospodarowania,
- dopuścić wykonywanie cięć jednostkowych na powierzchni między gniazdowej w rębni IIIA w celu usuwania gatunków lekkonasiennych i pielęgnacji zapasu.
- dopuścić możliwość wykonania zrębów zupełnych w bloku upraw pochodnych o powierzchni pow. 4,00 ha.
- cięcia odnowieniowe planować jak niżej:

<i>STL</i>	<i>Projektowane rębnie / rębnie zastępcze</i>
Bśw	Ib
Bw	Ib
Bb	nie projektować użytkowania rębnego
BMśw	Ib
BMw	Ib
BMb	nie projektować użytkowania rębnego
LMśw	IIIa / IIIb
LMw	IIIa/IIIb
LMb	nie projektować użytkowania rębnego na siedlisku przyrodniczym 91D0, w koniecznych sytuacjach rębni IVd.
Lśw	IIIb / IIIa
Lw	IVd/ zastępczo IIIb/IIIa – przy panującym świerku.
Lł	IVd
OI	Ib / IVd
OIJ	Ib – zbiorowiska zastępcze, IVd

Projekt planu cięć użytkowania rębnego zostanie opracowany (mapa) z podziałem na działki zrębowe i lata. Prowadzenie zagospodarowania rębnego powinno być dostosowane do siedliskowych typów lasu, gatunków występujących w drzewostanie oraz wymagań gatunków przewidzianych do odnowienia. Proponowane modyfikacje rębni III b oraz IVd należy szerzej opisać w planie hodowli opisanego ogólnego (elaboratu).

W opisanym ogólnym należy szeroko opisać wymogi wynikające z zasad hodowli lasu w kwestii postępowania z cięciami wzdłuż cieków wodnych, bagien zbiorników wodnych z uwzględnieniem elementów specyficznych i szczególnych dla Nadleśnictwa. Powierzchnie do odnowień planować zgodnie z zasadami hodowli lasu. W drzewostanach przeznaczonych do cięć rębnych dopuszcza się pozostawianie fragmentów lasu do dalszej hodowli bez ograniczania ich powierzchni.

Strefy ekotonowe przy drogach krajowych, wojewódzkich oraz kolejowych szlakach komunikacyjnych powinny być tworzone zgodnie z Zasadami hodowli § 27.

Wszystkie pozycje ujęte do użytkowania rębnego zostaną uzgodnione z nadleśnictwem.

Metody ochronny leśnych i nieleśnych siedlisk przyrodniczych zostaną określone zgodnie z zatwierdzonym planem zadań ochronnych.

B. 7. WYTYCZNE W SPRAWIE SPORZADZENIA „WYKAZU DRZEWOSTANÓW KWALIFIKUJĄCYCH SIĘ DO PRZEBUDOWY”

Podczas prac taksacyjnych należy zarejestrować i sporządzić wykaz drzewostanów do przebudowy zgodnie z § 40 Instrukcji Urządzania Lasu, przyjmując jako główne przesłanki skład gatunkowy upraw, młodników, drzewostanów niezgodny z TD. W wykazach ująć drzewostany z rozpoczętą przebudową.

B. 8. WYTYCZNE W SPRAWIE PIELEGNOWANIA LASU, W TYM CIĘĆ PIELEGNACYJNYCH

Etat użytkowania przedrębego w wymiarze powierzchniowym na I 10-lecie zostanie ustalony w oparciu o *Instrukcję Urządzania Lasu* (§ 94), sumarycznie dla całego obrębu, wg rodzajów cięć, gatunków panujących oraz klas i podklas wieku, bez uwzględniania gospodarstw. Do użytkowania przedrębego należy zaliczyć wielkość grubizny netto projektowanej do pozyskania w ramach wykonywania czyszczeń późnych oraz trzebieży (TW, TP). Podczas taksacji dla każdego drzewostanu będą określone: rodzaj cięcia pielęgnacyjnego (CP, CP-P, TW, TP) bez określenia pilności wykonania zabiegu.

Wytyczne:

- Zgodnie z wytycznymi § 50 pkt.3 i § 51 pkt.5 ZHL nie należy projektować liczby nawrotów w czyszczeniach i trzebieżach wczesnych. Pielęgnowanie upraw i młodników będzie projektowane jako zabieg jednokrotny.
- Zabieg określić na podstawie faktycznych potrzeb pielęgnacyjnych poszczególnych drzewostanów z zastosowaniem wytycznych § 46 IUL, potrzeba wprowadzenia pilności zabiegu na konkretnych pozycjach będzie przedmiotem odrębnego uzgodnienia z Nadleśnictwem.
- Drzewostany, w których zaprojektowano czyszczenia późne z pozyskaniem grubizny należy uzgodnić z Nadleśnictwem.
- Zabiegu trzebieży późnej nie należy projektować w drzewostanach o zwarcu luźnym z wyjątkiem trzebieży przekształceniowej. Nadleśnictwo z Wykonawcą planu uzgodni wykaz drzewostanów nie wymagających cięć pielęgnacyjnych w bieżącym 10 – leciu.
- W wyłączonych drzewostanach nasiennych należy projektować wskazówkę TP wykonywaną jako cięcia sanitarno-selekcyjne, dotyczy to również gospodarczych drzewostanów nasiennych nie przewidzianych do użytkowania rębego.
- Przy projektowaniu wielkości cięć należy uwzględnić pozyskanie w mijającym okresie gospodarczym oraz przeciętny poziom wielkości pozyskania w cięciach przygodnych z ostatnich 5 lat.
- Na działkach rozdrobnionych, pozostających w szachownicach, nie planować zadań gospodarczych.
- Powierzchnia upraw pochodnych (UP) przyjęta zostanie zgodnie z wykazami przekazanymi przez Nadleśnictwo.

Wskazania gospodarcze, dotyczące hodowli lasu, powinny obejmować wszystkie grunty wymagające: zabiegów melioracyjnych (tylko tych, które są związane z odnowieniami i zalesieniami), zalesień, odnowień, dolesień luk, poprawek i uzupełnień, pielęgnowania zinwentaryzowanych upraw oraz pielęgnowania zinwentaryzowanych młodników (nie zakwalifikowanych do CPP). Podać należy rodzaj projektowanych

czynności i ich powierzchnię (jednorazowo, tj. bez zwielokrotniania o przewidywane nawroty). Powierzchnia upraw pochodnych (UP) przyjęta zostanie zgodnie z wykazami przekazanymi przez Nadleśnictwo.

B. 9. WYTYCZNE W SPRAWIE HODOWLI LASU

Proponuje się, aby w pracach urzędzeniowych V rewizji Planu urządzenia lasu przyjąć typy i orientacyjne składy gatunkowe upraw przedstawione w tabeli rozdz. B3. Do czasu ustąpienia choroby zamierania jesionu należy dążyć do zastępowania w składzie Js przez Ol, Db sz. Kl, Lp.

Wykonawca PUL zweryfikuje i uzupełni zamieszczone w protokole z KZP (rozdział B3) typy drzewostanów uwzględniając stan faktyczny określony w trakcie taksacji i wykonanych prac fitosocjologicznych. Stosowne propozycje zostaną przedstawione RDLP i Nadleśnictwu i przyjęte na NTG.

Ponadto Komisja zaleca:

- Nie projektować gruntów nieleśnych do zalesień, jeśli nie są przeznaczone do zalesienia w planach zagospodarowania przestrzennego, lub nie mają wydanej decyzji.
- Zasadniczo nie należy projektować wprowadzania podszytów i podsadzeń produkcyjnych (w uzasadnionych przypadkach uzgodnić z nadleśnictwem).
- Gniazda, które nie różnią się składem gatunkowym i wiekiem należy grupować w opisie taksacyjnym nadając im jeden numer ze wskazaniem liczby gniazd w grupie i ich sumarycznej powierzchni. Dla grupy gniazd nie jest wymagane wskazanie w opisie ich lokalizacji.
- Na gruntach porolnych, drzewostany w I kl. wieku należy uznawać jako zgodne z STL,
- Wielkość poprawek i uzupełnień projektować według potrzeb stwierdzonych podczas prac terenowych, natomiast w uprawach nowo projektowanych przyjąć na poziomie 10% sumarycznej powierzchni upraw i młodników. Powyższe ująć opisowo w elaboracie.
- W uprawach i młodnikach o zadrzewieniu powyżej 0,8 nie należy projektować poprawek i uzupełnień, chyba że mają charakter powierzchniowy.
- Nie należy projektować uzupełnień w lukach o pow. mniejszej niż 0,05 ha z wyjątkiem spadku pokrycia poniżej 70% w drzewostanie do 20 lat.
- Nie należy projektować uzupełnień w miejscach o nadmiernym uwilgotnieniu pozostawiając je do odnowienia w drodze sukcesji naturalnej.
- Dolesienia luk należy projektować jedynie w drzewostanach, w których powstały warunki umożliwiające skuteczne wprowadzenie gatunków cienioznośnych tj. powierzchnia luki wynosi co najmniej 0,10 ha. Luki powstające na siedliskach o dużym uwilgotnieniu należy pozostawić do odnowienia w drodze sukcesji naturalnej.
- Zabiegi z zakresu pielęgnacji upraw (pielęgnacja gleby, czyszczenia wczesne) projektować dla istniejących upraw na dzień 01.01. pierwszego roku obowiązywania planu. W tabeli XVIII projektu planu zostaną wyszczególnione zabiegi PIEL oraz CW planowane do realizacji w 10-leciu dla upraw istniejących. Zabiegi projektuje się bez powtórzeń.

- Czyszczeniami należy objąć uprawy i młodniki na powierzchniach otwartych, jak również młode pokolenie pod osłoną (na powierzchni zredukowanej).
- Dla fragmentów starszych drzewostanów, w uprawach i młodnikach po rębni złożonej w wieku powyżej 20 lat, wykazujących grubiznę nie należy projektować TW, a jedynie CP, CPP lub pozostawić bez wskazania gospodarczego.
- Zgodnie z § 46 IUL pkt 7,8 z 2011r. nie należy projektować dwóch cięć pielęgnacyjnych o charakterze CPP i TW na pow. wydzielania.
- W nawiązaniu do Zarządzenia nr 58 DGLP z 31.08.2012 r. należy zarejestrować odnowienia naturalne, na podstawie danych opisów taksacyjnych (cecha "naturalności" dla warstwy) należy prezentować zestawienia dotyczące powierzchni zredukowanej (stopień pokrycia, udział, zadrzewienie) dla nalotów, podrostów oraz podrostów o charakterze II piętra wg. gatunków.
- Melioracje agrotechniczne planować przy wszystkich cięciach rębnych.
- Nie planować cięć na gruntach w szachownicy.
- Projektując dolesienie luk lub zabiegi pielęgnacyjne dla kęp młodszych odnowień w drzewostanach starszych klas wieku, pow. zabiegu TW i TP ulega redukcji.
- Nadleśnictwo dostarczy Wykonawcy dane dotyczące gospodarki nasiennej-szkółkarskiej
- Czyszczenia późne należy projektować:
  - w młodnikach po jego dojściu do zwarcia i rozpoczęciu się procesu oczyszczania,
  - w młodnikach dębowych, które w czasie taksacji osiągnęły wysokość ok. 2 m lub więcej i zwarcie.
  - drzewostany, w których zaprojektowano czyszczenia późne z pozyskaniem grubizny należy uzgodnić z Nadleśnictwem.

B. 10. WYTYCZNE W SPRAWIE OGÓLNEJ OCHRONY LASU ORAZ OCHRONY PRZECIWPÓŻAROWEJ

OCHRONA LASU

Wykonawca uwzględni w projekcie PUL informacje w zakresie szkód wywołanych przez czynniki biotyczne i abiotyczne przekazane przez Nadleśnictwo i ZOL w Olsztynie.

Zaleca się:

1. opisując wytyczne w zakresie ochrony lasu uwzględnić panującą na początku pierwszej dekady lat dwutysięcznych suszę i obniżenie poziomu wód gruntowych, co miało istotny wpływ na stan sanitarny i zdrowotny lasu w latach następnych,
2. szczególną uwagę poświęcić w programie ochrony przyrody uszkodzeniom wywołanym przez bobry (ochrona gatunkowa) i łosia (gatunek objęty całorocznym okresem ochronnym). Nanieść na mapy ochrony lasu drzewostany, w których wystąpiły znaczące szkody ze strony zwierzyny. Powierzchnie podtopione należy zainwentaryzować, zaewidencjonować i nanieść na mapy ochrony lasu (ponieważ są to często potencjalne źródła rozmnoży szkodliwych owadów),
3. nanieść na mapy ochrony lasu drzewostany rosnące na gruntach porolnych,

4. nanieść na mapy ochrony lasu ewentualne strefy gniazdowania ptaków chronionych - do celów wewnętrznych nadleśnictwa.
5. odnotować zjawisko zamierania drzew, głównie jesionów, dębów występujące w ostatnich latach.
6. zwrócić szczególną uwagę (także przy budowach oraz modernizacjach dróg) na stan oraz drożność przepustów i sprawność rowów melioracyjnych w celu nie dopuszczenia do stagnowania wody i podtapiania drzewostanów.

W trakcie prac terenowych wykonawca uwzględni wnioski przedstawione przez ZOL w Olsztynie przeprowadzi rozpoznanie i udokumentuje aktualny stan zdrowotny i sanitarny lasów w aspekcie uszkodzeń ze strony czynników biotycznych (wyrządzonych przez zwierzyńę w uprawach i młodnikach, spowodowanych przez grzyby, drzewostanów uszkodzonych przez szkodniki owadzie), czynników abiotycznych wyrządzonych przez czynniki atmosferyczne (przymrozki, okiść, wiatr), czynników antropogenicznych oraz zainwentaryzuje drzewostany na gruntach porolnych. Kierunkowe wytyczne w zakresie ochrony lasu zostaną omówione w części ogólnej planu urządzenia lasu i przedstawione na mapie ochrony lasu.

Kierownik ZOL w swoim referacie na NTG oceni stan ogólny lasu w nadleśnictwie, wskaże obszary zagrożone uporczywym występowaniem szkód oraz sprecyzuje wytyczne dotyczące zadań z zakresu ochrony lasu.

OCHRONA PRZECIWOPOŻAROWA

Kategoria zagrożenia pożarowego dla nadleśnictwa zostanie określona na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów (Dz. U. Nr 58, poz.405) z późniejszymi zmianami oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dn. 07.06.2010r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U.Nr 109, poz. 719). W planie należy przeprowadzić analizę stanu ochrony przeciwpożarowej zgodnie z § 103 pkt.2,3,4 instrukcji urządzania lasu. Dane do analizy i mapy przeglądowej opisane w § 104.2 (pkt.1 do 6 oraz 8) należy poddać weryfikacji w terenie podczas prac takacyjnych. Efektem analizy i oceny powinny być konkretne zalecenia działań uzupełniających lub korekcyjnych. W sieci dróg przeciwpożarowych należy uwzględnić wykonane w ostatnich latach oraz planowane na najbliższe lata inwestycje drogowe. Wykonawca zamieści na LMN obiekty, uznane w myśl Porozumienia Komendanta Głównego PSP i Dyrektora Generalnego LP z 13 czerwca 2007 r. w sprawie współpracy w zakresie wdrażania map numerycznych nadleśnictw do stosowania w jednostkach organizacyjnych PSP za przydatne dla PSP

Całość zagadnień dotyczących ochrony p. pożarowej zostanie naniesiona na mapę ochrony przeciwpożarowej zgodnie z § 104 instrukcji urządzania lasu. Wykonawca przedstawi plan i mapę do akceptacji na NTG. Nadleśnictwo należy do III kategorii zagrożenia pożarowego. Jeżeli po pracach urządzeniowych zostanie zmieniona kategoria, to będzie wymagane uzgodnienie planu i mapy p.poż. z Komendantem Wojewódzkim PSP.

B. 11. WYTYCZNE W SPRAWIE ZAGOSPODAROWANIA REKREACYJNEGO, W TYM SPORZADZANIE- ODPOWIEDNIEJ MAPY PRZEGLĄDOWEJ

Wykonawca opisując i sporządzając mapę przeglądową zagospodarowania rekreacyjnego w skali **1:20 000** uwzględni obiekty i urządzenia turystyczne przekazane przez Nadleśnictwo. Informacja o obiektach turystycznych poza gruntami nadleśnictwa zostanie zamieszczona wg danych z Nadleśnictwa. Na terenie Nadleśnictwa Borki zlokalizowane są 3 ścieżki przyrodniczo - edukacyjne (w leśnictwach Kruklanki, Ogonki oraz Lipowo przy Zagrodzie Pokazowej Żubrów). Ponadto nadleśnictwo posiada trzy parkingi leśne. Nadleśnictwo nie przewiduje budowy nowych ścieżek pieszych, rowerowych i konnych, skupiając uwagę na bieżącym utrzymaniu istniejących obiektów. Planowana jest w 2017 roku budowa platformy widokowej przy zagrodzie pokazowej żubrów w Wolisku. Program rozwoju szkółkarstwa leśnego przewiduje również budowę wiaty edukacyjnej na Szkółce Leśnej Zielonki.

W ramach prac urządzeniowych wykonawca dokona weryfikacji lokalizacji wszystkich obiektów zagospodarowania rekreacyjnego znajdujących się na gruntach administrowanych przez nadleśnictwo, w tym obiekty wzniesione przez podmioty obce oraz umieści je na mapie przeglądowej.

B. 12 WYTYCZNE W SPRAWIE UŻYTKOWANIA UBOCZNEGO ORAZ ZAGOSPODAROWANIA ŁOWIEC- KIEGO

Kierunkowe wytyczne w zakresie użytkowania ubocznego i zagospodarowania łowieckiego zostaną omówione w części ogólnej planu urządzenia lasu zgodnie z §105, 106 Instrukcji ul. Podstawowe założenia gospodarki łowieckiej Nadleśnictwa są określone w Wieloletnim, Łowieckim Planie Hodowlanym, który jest opracowany i zatwierdzony na lata 2017-2027.

B. 13. WYTYCZNE DOTYCZĄCE INFRASTRUKTURY NADLEŚNICTWA,

Zamierzenia inwestycyjne należy ująć w części planistycznej opisu ogólnego nadleśnictwa. Opracowując rozdział „Określenie potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej, w tym turystyki i rekreacji”, w którym kierunkowo opisuje się potrzeby w zakresie:

- a) budowy i remontów dróg, mostów, przepustów, urządzeń melioracyjnych,
- b) wykonania i utrzymania szlaków technologicznych ,
- c) budowy i remontów siedzib jednostek Lasów Państwowych i budynków gospodarczych.
- d) urządzeń dla potrzeb turystyki i rekreacji, ośrodków i izb edukacji przyrodniczej, itp.

Nadleśnictwo przekaze Wykonawcy PUL wykaz inwestycji rozpoczętych, które będą realizowane w trakcie prac urządzeniowych. Zgodnie z pismem DGLP (ZU.6000.11.2015 z dn. 07.08.2015r.) zakres prac

związanych z wykonaniem opracowań drogowych pozostaje zadaniem własnym nadleśnictwa. Nadleśnictwo posiada opracowanie pt. „Optymalizacja docelowej sieci dróg leśnych” z 2013 roku, w którym zostały zainwentaryzowane wszystkie drogi będące w zarządzie Nadleśnictwa.

B. 14. WYTYCZNE DOTYCZĄCYCH CHARAKTERYSTYKI EKONOMICZNEJ

Komisja nie widzi potrzeby wykonania prognozy ekonomicznej do planu urządzenia lasu.

B. 15. SZCZEGÓŁOWOŚĆ PROGNOZY STANU ZASOBÓW DRZEWNYCH NA KONIEC PRZYSZŁEGO OKRESU GOSPODARCZEGO

Wykonawca opracuje rozdział „Prognoza stanu zasobów drzewnych na koniec okresu gospodarczego”. Przedstawi wpływ realizacji PUL na środowisko i Obszar Natura 2000. Należy obliczyć orientacyjną, spodziewaną na koniec okresu gospodarczego, wielkość zasobów miąższości grubizny drzewostanów nadleśnictwa oraz dokonać ogólnych porównań i analiz, spodziewanej wielkości zasobów drzewnych na koniec planowanego okresu.

B. 16. AKTUALIZACJA PROGRAMU OCHRONY PRZYRODY, W TYM SPORZĄDZENIA TABEL DOTYCZĄCYCH PRZEDMIOTÓW OCHRONY ORAZ ZADAŃ OCHRONNYCH

W ramach prac nad projektem planu urządzenia lasu należy dokonać aktualizacji Programu Ochrony Przyrody i wartości kulturowych” opracowanego dla Nadleśnictwa na okres 1.01.2010r. – 31.12.2019r. Program ochrony przyrody, opracowany wg stanu na 1 stycznia 2010 r. należy zaktualizować zgodnie z § 110, 111, 112, instrukcji urządzania lasu, uwzględniając poniższe zapisy oraz dokumenty związane z ochroną przyrody. Przy aktualizacji Programu Ochrony Przyrody należy zwrócić szczególną uwagę na powołane od 2007 roku oraz projektowane formy ochrony przyrody (np.: zespoły przyrodniczo – krajobrazowe, ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów). W POP należy sporządzić zestawienie powierzchni uszkodzonych przez bobry. Tabela powinna zawierać adres, typ siedliskowy lasu, rodzaj powierzchni (drzewostan, sukcesja).

Zapisy PZO dotyczące gruntów Nadleśnictwa należy uwzględnić w projekcie PUL zgodnie z art. 32 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody na terenie zarządzanym przez PGL LP, na którym znajduje się obszar Natura 2000. Dane z inwentaryzacji przyrodniczej z 2006-2007 r. należy zweryfikować. Ponadto w programie ochrony przyrody należy: opisać w sposób syntetyczny sposoby realizacji zabiegów gospodarczych w odniesieniu do zachowania miejsc występowania najcenniejszych gatunków chronionych. Opisać wytyczne do prowadzenia gospodarki na cennych przyrodniczo siedliskach w odniesieniu do wykazu wskazań gospodarczych w opisach taksacyjnych. Uzupełnić Program o obszary Natura 2000, dokonać analizy (tab. XXII) oraz syntezy stanu ochrony przyrody w nadleśnictwie wraz zadaniami z zakresu ochrony przyrody (tab. XXIII).

W tabeli (tab. XXIII) należy wskazać pod jaką pozycją w planie ujęte są zadania i wskazania z zakresu ochrony przyrody, dotyczące poszczególnych wyłączeń.

Na gruntach będących w zarządzie Lasów Państwowych Wykonawca prac dokona aktualizacji Programu Ochrony Przyrody na podstawie zebranych materiałów po weryfikacji terenowej. Zamieści zestawienia i opis form ochrony przyrody i zabytków dla poszczególnych obrębów leśnych. Zestawi formy ochrony przyrody dla gruntów w zarządzie nadleśnictwa i w zasięgu terytorialnym. W programie ochrony przyrody należy podać sumaryczną powierzchnię (bez lokalizacji) drzewostanów wyłączonych z użytkowania decyzją Nadleśniczego w ramach realizacji zaleceń certyfikacyjnych.

Aktualizacja Programu Ochrony Przyrody dla nadleśnictwa zostanie dokonana w oparciu o następujące elementy:

- aktualizacja adresów wszystkich form ochrony występujących w nadleśnictwie,
- wniesienie ważniejszych obiektów zabytkowych, wg informacji Konserwatora Zabytków,
- weryfikacja wykazu istniejących form ochrony przyrody,
- weryfikacja wykazu drzew zasługujących na ochronę,
- weryfikacja wykazu drzewostanów szczególnie cennych pod względem przyrodniczym,
- uzupełnienie listy gatunków flory podlegających ochronie ścisłej i częściowej,
- opisanie nowych form ochrony przyrody związanych z Naturą 2000 i związane z tym kierunkowe zmiany we wskazaniach gospodarczych dla drzewostanów zaliczonych do obszarów naturowych.
- opracować warstwy LMN dotyczące obiektów chronionych, zgodnie ze standardem LMN,
- sporządzić dodatkową tabelę w stosunku do gatunków chronionych nieobjętych obszarem Natura 2000,

Program wraz z mapą walorów przyrodniczych i wartości kulturowych należy sporządzić, jako oddzielne oprawiony tom (nagrać na płytę CD w edycji z możliwością szerokiego udostępnienia w celach edukacyjnych). Ponadto należy wykonać dodatkowo po 1 egzemplarzu Programu Ochrony Przyrody wraz z dokumentacją kartograficzną dla RDOŚ i PWIS w Olsztynie. Na etapie projektowania zadań ochronnych na obszarach Natura 2000 należy postępować zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami prawnymi. Projekt tych działań powinien zostać przedstawiony RDOŚ w celu uzyskania pisemnej opinii w tym zakresie. Należy wykonać skróconą wersję Programu Ochrony Przyrody dla leśnictw jako rozdział w elaboracie wg następującej tematyki:

Wykaz gatunków chronionych roślin, zwierząt i grzybów w leśnictwie rzadkie z podaniem dokładnej lokalizacji do wydzielenia; częste lub pospolite ze wskazaniem siedlisk na których występują.

Wykaz siedlisk przyrodniczych Natura 2000 w leśnictwie ze wskazaniem sposobów realizacji poszczególnych zabiegów gospodarczych.

Opis form ochrony przyrody występujących w leśnictwie zawierający następujące dane:

a) rezerваты przyrody:

- informacje ogólne: [powierzchnia, rodzaj ochrony: czynna, ścisła czy krajobrazowa],
- cel ochrony: [krótki opis celu],

- b) strefy ochrony:
  - nr i data decyzji powołującej strefę,
  - lokalizacja strefy całorocznej i okresowej
  - terminy obowiązywania strefy okresowej,
- c) pomniki przyrody:
  - gatunek, wiek, średnica, liczba drzew w grupie lub alei,
- d) użytki ekologiczne:
  - lokalizacja do wydzielenia,
- e) obszary Natura 2000:
  - nazwa obszaru i powierzchnia,
- f) obszary chronionego krajobrazu:
  - powierzchnia i cel ochrony,
- g) obiekty dziedzictwa kulturowego:
  - nazwa obiektu,
  - lokalizacja do wydzielenia.

B. 17. WYDRUK MAP TEMATYCZNYCH

Wydruki map tematycznych z bazy geometrycznej należy wykonać zgodnie z Instrukcją techniczną sporządzania wydruków map leśnych (cz. 3 IUL) z późniejszymi zmianami. Uwzględniając ustalenia i ilość map określonych w pkt. 11 powyższego dokumentu pt. „Wymagania dotyczące sporządzania i wydruku map”.

Materiały opisowe i kartograficzne nagrane na nośnik optyczny (CD/DVD) elaborat, program ochrony przyrody, prognoza w postaci plików stworzonych w edytorze tekstu uzgodnionym ze zlecającą (wersje odpowiednio w jednym pliku na każde z tych opracowań – zarówno plik w edycji i PDF).

B. 18. PROJEKT WYSTĄPIENIA DO REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W SPRAWIE ZAKRESU I SZCZEGÓŁOWOŚCI PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA PLANU URZĄDZENIA LASU NA ŚRODOWISKO I OBSZARY NATURA 2000

Prognozę oddziaływania planu ul na środowisko należy wykonać w oparciu o Ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353) oraz „Ramowe wytyczne w sprawie zakresu szczegółowej prognozy oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu” (przesłane pismem DGLP Zn.ZU-7019-50/11 z dn. 08.09.2011r.) wraz z załącznikami (1-5).

RDOŚ przekazał do RDLP informacje dotyczące form ochrony przyrody oraz warstwy wektorowe na płycie CD z terenu nadleśnictwa oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Zostały wskazane dane wrażliwe i sposób ich przekazywania.

Wniosek

Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Olsztynie

o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Borki

Należy podkreślić, że plan urządzenia lasu nie zawiera projektów przedsięwzięć stanowiących zamierzenia inwestycyjne. Ustalenie zadań dotyczących potrzeb w zakresie infrastruktury technicznej ma jedynie charakter kierunkowych wytycznych, często bez konkretnej lokalizacji. Plan urządzenia lasu nie zawiera również projektów ingerencji polegających na przekształceniu lub zmianie sposobu wykorzystania terenu, w tym gruntów leśnych.

Zgodnie z zapisem art. 7 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2017 r., poz. 788 ze zmianami), trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu, z uwzględnieniem ochrony lasów, zwłaszcza ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych.

Gospodarka leśna prowadzona według zasad określonych w art. 8 ustawy o lasach nie prowadzi do niszczenia siedlisk - może najwyżej wpływać na stan ich zachowania.

Rozpoczynając procedurę sporządzenia projektu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa, zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (OOS) (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zmianami) proponuję uzgodnienie następującego zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000 planu urządzenia lasu.

Nadmienić należy, że na gruntach będących w zarządzie Nadleśnictwa występują:

Rezerваты przyrody Borki, Jezioro Siedmiu Wysp, Mokre, Piłackie Wzgórza, Półwysep i Pięć Wysp na Jeziorze Rydzewskim, Sztynort, Torfowisko Spytkowo, Wyspy na jeziorach Mamry i Kisajno. Rezerваты stanowią 3,68% powierzchni lasów nadleśnictwa.

Obszary Chronionego Krajobrazu Puszczy Boreckiej (Rozporządzenie Nr 132 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008r.), Krainy Wielkich Jezior Mazurskich (Uchwała Nr XXXVII/753/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2014 r. zmieniająca Uchwałę Nr XXII/430/12 z dnia 27 listopada 2012r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich), Gołdapy i Węgorapy (Rozporządzenie Nr 49 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 2 lipca 2008r.), Jeziora Oświn (Rozporządzenie Nr 149 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008r.), Bagna Mażańskie (Rozporządzenie Nr 140 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 12 listopada 2008r.). Pojezierze Ełckie

(Uchwała Nr XXXVII/754/14 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 26 maja 2014 r. zmieniająca Uchwałę Nr VII/126/11 z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Krainy Wielkich Jezior Mazurskich)

Na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo znajduje się 20 pomników przyrody oraz w oparciu o decyzje RDOŚ funkcjonują 33 strefy ochrony (16 orlika krzykliwego, 9 bielika, 8 bociana czarnego).

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa nie zlokalizowano użytku ekologicznego.

Obszary Natura 2000

Na terenie nadleśnictwa utworzono 8 obszarów Natura 2000. Nadleśnictwo Borki posiada zatwierdzone zarządzeniem RDOŚ w Olsztynie Plany Zadań Ochronnych Natura 2000 dla obszarów: Ostoja nad Oświnem PLH280044, ustanowiony zarządzeniem z dnia 22 stycznia 2015r., zaktualizowane zarządzeniem z dnia 18 maja 2016 r. Poz. 2154, Jezioro Oświn i Okolice PLB280004, ustanowiony zarządzeniem z dnia 22 stycznia 2015 r., zaktualizowane zarządzeniem z dnia 18 maja 2016 r. Poz. 2155, Ostoja Północnomazurska, ustanowiony zarządzeniem 438 z 29.01.2015 r.,

Lasy Skalskie, zarządzenie 3623 z 31.10.2014 r., Ostoja Warmińska zarządzenie 3086 z 30.09.2014 r.

Pozostałe plany są w uzgodnieniu. Plan zadań ochronnych dla obszaru Mamerki PLH280004 jest na etapie obwieszczenia o rozpoczęciu sporządzania

WOPN-OON.6320.02.2014.EBA.

Zapisy PZO należy uwzględnić w projekcie PUL zgodnie z art. 32 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody na terenie zarządzanym przez PGL LP, na którym znajduje się obszar Natura 2000.

Uwzględniając występujące na terenie Nadleśnictwa formy ochrony przyrody proponuję przyjęcie następującego zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000 projektu planu urządzenia lasu:

Tytuł opracowania:

„Prognoza Oddziaływania na Środowisko projektu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Borki”

1. Wstęp

2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

3. Wykaz stosowanych skrótów i pojęć - (wskazane ujednolicenie)

4. Informacje ogólne

a) Położenie nadleśnictwa (m.in. regionalizacje)

b) Podstawa formalno-prawna – *wymienione zostaną wszystkie akty prawne i dokumenty uwzględnione podczas sporządzania projektu planu. Do sporządzenia prognozy wykorzystane będą publikacje naukowe, istniejące dokumentacja planistyczna, inwentaryzacje z zakresu ochrony przyrody, w tym dane zawarte w standardowych formularzy danych (SDF) dla obszaru Natura 2000.*

c) Zakres prognozy (wynikający z ustawy i uzgodnień)

d) Zawartość projektu planu

e) Główne cele projektu planu *(wynikające ze specyfiki przyrodniczo-leśnej nadleśnictwa np.: wzmoczenie odporności drzewostanów na działanie czynników abiotycznych i biotycznych poprzez stopniową przebudowę drzewostanów litych jednogeneracyjnych, jednowiekowych na wielogatunkowe z udziałem drzew liściastych).*

f) Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy. *Informacje zawarte w prognozie będą opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy metod oceny oraz do stopnia szczegółowości projektowanego do-*

kumentu (art.51 ust.1 Ustawy OOS) Należy ująć tylko i wyłącznie działania prowadzone na gruntach leśnych nadleśnictwa oraz wpisać źródła pozyskanych danych.

g) Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu planu i częstotliwość jej przeprowadzania. Uwzględnić opis metody monitorowania realizacji obligatoryjnych zadań gospodarczych przez organ nadzorujący, którym jest, zgodnie z zapisem art. 34 pkt. 2c) ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych. Obiektywny pomiar realizacji planu urządzenia lasu zapewni monitorowanie następujących wskaźników:

- * powierzchnia lasów według pełnionej funkcji,
- * powierzchnia lasów według kategorii użytkowania,
- * pozyskanie drewna według sposobu zagospodarowania w wymiarze powierzchniowym,
- * pozyskanie drewna według sposobu zagospodarowania w wymiarze miąższościowym,
- * powierzchnia pielęgnowania lasu według kategorii zabiegu,

h) Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko projektu planu

i) Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia realizacji projektu planu

j) Powiązania projektu planu z innymi dokumentami, w tym dokumentami, dla których zostały przeprowadzone SOOS. Zawarta będzie informacja o sporządzonych wcześniej prognozach oddziaływania na środowisko w terytorialnym zasięgu nadleśnictwa (w tym do planów zagospodarowania przestrzennego, programów rozwoju obszarów wiejskich) oraz o ich powiązaniach z projektem planu urządzenia lasu.

5. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska

a) Istniejący stan środowiska na obszarze nadleśnictwa (elementy środowiska wyszczególnione w ustawie 51.2.2) - jako fakultatywne, zależnie od wymagań RDOŚ)

Stan zasobów oraz zagrożenia środowiska przyrodniczego i kulturowego przedstawić należy na podstawie danych zbieranych w ramach inwentaryzacji lasu, uzupełnionych o zaktualizowane wyniki inwentaryzacji przyrodniczej Lasów Państwowych. Ponadto o uzyskane informacje z RDOŚ.

b) Istniejące problemy ochrony przyrody istotne z punktu widzenia realizacji projektu planu

c) Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu proponuje się przedstawienie stanu rozwoju zasobów drzewnych według klas wieku w ujęciu powierzchniowym i miąższościowym.

d) Istniejący stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem (podział na negatywne i pozytywne fakultatywne)

6. Przewidywane oddziaływanie projektu planu na środowisko i obszary Natura 2000

a) Wpływ zapisów projektu planu wyznaczających ramy dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (zasadniczo nie ma takich zapisów w PUL)

b) Przewidywane oddziaływanie projektu planu na cele i przedmioty ochrony oraz integralność obszarów Natura 2000

c) Wpływ ustaleń projektu planu na inne formy ochrony przyrody

d) Przewidywane oddziaływanie projektu planu na środowisko:

- *Oddziaływanie na różnorodność biologiczną
- *Oddziaływanie na ludzi
- *Oddziaływanie na znane stanowiska chronionych gatunków zwierząt i roślin
- *Oddziaływanie na siedliska chronionych gatunków roślin i zwierząt
- *Oddziaływanie na wodę
- *Oddziaływanie na powietrze
- *Oddziaływanie na powierzchnię ziemi
- *Oddziaływanie na krajobraz
- *Oddziaływanie na klimat
- *Oddziaływanie na zasoby naturalne
- *Oddziaływanie na zabytki
- *Oddziaływanie na dobra materialne
- *Zbiorcza ocena oddziaływania na środowisko (kod. oddziaływania zgodnie z wytycznymi MŚ).

W Prognozie zostaną określone, przeanalizowane i ocenione znaczące oddziaływanie planowanych zabiegów na różnorodność biologiczną siedlisk leśnych, w szczególności w odniesieniu do gatunków obcych geograficznie lub siedliskowo. Przedstawiona zostanie charakterystyka drewna martwego w drzewostanach. Zostanie przeanalizowany i oceniony wpływ działań prowadzonych w celu zachowania starodrzewi.

7. Rozwiązania i wnioski do projektu planu

a) Przewidywane rozwiązania mające na celu ograniczanie negatywnych oddziaływań projektu planu na środowisko (ewentualne zalecenia dotyczące minimalizacji negatywnych oddziaływań należy zamieścić w POP, a w tym miejscu należy jedynie odnieść się do zapisów POP)

b) Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zastosowanych w projekcie planu

c) Trudności napotkane podczas sporządzania Prognozy (niedostatki techniczne, luki w wiedzy)

d) Wnioski końcowe

(Tu zawrzeć stwierdzenie końcowe, że projekt planu może zostać przedłożony do zatwierdzenia, gdyż nie stwierdzono jego znacząco negatywnego oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000)

8. Literatura

9. Załączniki

- a) Kopia uzgodnień z RDOŚ i PWIS,
- b) Kopia odpowiedzi RDOŚ na wniosek o udostępnienie informacji o środowisku,
- c) Uzgodniony z RDOŚ katalog „danych wrażliwych”,
- d) Inne uzgodnienia, notatki, porozumienia itp.

Podczas opracowania „Prognozy oddziaływania na środowisko i Obszary Natura 2000 projektu planu urządzania lasu Wykonawca przewidzi udział ekspertów przyrodników. Wymagany ogólny zakres oraz zawartość prognozy określony został w art. 51 oraz 52 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (OOŚ) (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zmianami). Dodatkowo został doprecyzowany w „Ramowych wytycznych w sprawie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy oddziaływania

na środowisko planu urządzenia lasu - wprowadzonych do stosowania przez Ministra Środowiska w dn. 3.08.2011r. oraz ramowo opisany w §132-134 Instrukcji urządzania lasu z roku 2011.

B. 19. INNE ZAGADNIENIA PROJEKTOWE, SPECYFICZNE DLA NADLEŚNICTWA.

Współpraca Wykonawcy i Nadleśnictwa powinna przybrać następującą formę:

- przed rozpoczęciem prac terenowych Nadleśnictwo z Wykonawcą uzgodni szczególne uwarunkowania terenu,
- stwierdzone w trakcie prac wątpliwości należy na bieżąco wyjaśnić z inżynierem nadzoru lub zastępcą nadleśniczego.

W trakcie prac należy prowadzić uzgodnienia w zakresie:

- powierzchni leśnych niezalesionych,
- wskazań gospodarczych,
- drzewostanów w KO, KDO,
- drzewostanów rębnych na 2019 r.

Potrzebne do PUL materiały, nadleśnictwo przekaze Wykonawcy na jego pisemny wniosek, w terminie nie dłuższym niż dwa tygodnie. Uzgodnienia pomiędzy Wykonawcą a RDLP lub Nadleśnictwem należy dokonywać w formie notatki służbowej lub protokołu podpisanego przez strony, ewentualnie w protokołach kontroli bieżącej i odbioru robót. Na powierzchniach do zalesienia i odnowienia oraz na uprawach 1-2 letnich proponuje się wprowadzenie poprawek i uzupełnień na poziomie ustalonym podczas NTG. Propozycja pozostawienia bez wskazań gospodarczych niektórych drzewostanów zostanie szczegółowo przeanalizowana i uzgodniona z nadleśnictwem, przy akceptacji RDLP w Białymstoku.

W trakcie prac nad V rewizją Planu Urządzenia Lasu uwzględnić następujące wskazówki:

- dla położonych wśród obcych gruntów lub graniczących z nimi wydzieleń o małej powierzchni lub kształcie wykluczającym możliwość prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej, nie projektować wskazówek gospodarczych, a powierzchnię leśną niezalesioną przeznaczyć do sukcesji naturalnej,
- grunty leśne niezalesione, na których zinwentaryzowano siedliska cenne przyrodniczo przeznaczyć do objęcia szczególną ochroną (nie dotyczy ewentualnych zrębów bieżących),
- na powierzchniach uzgodnionych z Nadleśnictwem, na których występują istotne uszkodzenia drzewostanu spowodowane przez bobry, nie projektować wskazówek gospodarczych,
- zinwentaryzować powierzchnie pod wpływem bobra. W opisach taksacyjnych podać czynnik sprawczy. W planie hodowli opracować składy gatunkowe, a w POP zamieścić zestawienie o stopniu uszkodzenia (drzewostan, sukcesja).
- inwentaryzować naniesienia „obce” na gruntach nadleśnictwa i sporządzić wykaz tych naniesień,
- w informacjach dodatkowych umieścić uwagę drzewa np. Jś - opanowane przez chorobę,
- korekty granic pododdziałów należy dokonać w sytuacjach uzasadnionych wynikających ze zmian w minionym okresie gospodarczym lub rozbieżności stwierdzonej podczas taksacji.

- dopuszcza się tworzenie wydzieleń liniowych o pow. poniżej 50m². Wydzieleniom takim należy przypisać powierzchnię 0.00 ha.

Sposoby wykonywania inwentaryzacji lasu do planu urządzenia

Inwentaryzację lasu do planu urządzenia lasu należy wykonać zgodnie z Instrukcją Urządzania Lasu oraz specyfikacją istotnych warunków zamówienia będących podstawą do zawarcia umowy z Wykonawcą.

Inwentaryzację zasobów drzewnych należy przeprowadzić statystyczną metodą reprezentacyjną z zastosowaniem warstw gatunkowo - wiekowych oraz losowego rozdziału kołowych powierzchni próbnych. Inwentaryzacja zapasu w drzewostanach I klasy wieku zostanie wykonana w oparciu o szacunek wzrokowy z wykorzystaniem tablic zasobności. W drzewostanach od II klasy wieku inwentaryzacja zostanie przeprowadzona w oparciu o statystyczną metodę reprezentacyjną. Obliczenia i zestawienia drewna martwego w całym nadleśnictwie należy wykonać na podstawie pomiarów przeprowadzanych na co dziesiątej powierzchni próbnej zakładanej dla celów inwentaryzacji miąższości metodą reprezentacyjną w każdej warstwie gatunkowo-wiekowej. Komisja uznaje, że miąższość grubizny podrostu będzie rejestrowana gdy ten osiągnął stosowne wymiary (podrost o charakterze dolnego piętra - § 31 ust.14 IUL). Pomiar drzew na powierzchni kołowej będzie wykonywany w oparciu o powyższe założenia.

Szacowanie stopnia uszkodzenia drzewostanu wykonywane będzie zgodnie z obowiązującą instrukcją u.l. Przy czym proponuje się, aby dokonać szacowania uszkodzeń drzewostanów bez względu na ich wiek, tj. również w I klasie wieku. W drzewostanach, w których występuje więcej niż jeden czynnik uszkodzeń, należy w bazie danych zapisać rodzaj uszkodzenia, który ma większy wpływ na dany drzewostan.

Rozmieszczenie i lokalizację powierzchni kołowych należy wykonać na mapach gospodarczo-przeglądowych (mapy leśnictw w skali 1:10 000). Granice powierzchni kołowych należy oznaczać w terenie zgodnie z instrukcją, a pomiar pierśnic wykonać z ramieniem średnicomierza skierowanym prostopadłe (do środka) powierzchni próbnej.

W elaboracie należy zamieścić informację o wynikach statystycznej metody pomiaru miąższości. Zadawalająca dokładność tej metody osiągniata jest dla obrębu leśnego.

W ramach prac kameralnych należy wykonać zestawienie przeciętnej zasobności, bieżącego przyrostu miąższości oraz projektowanego użytkowania przedrębego w stosunku do zasobności i przyrostu miąższości gat. panujących oraz klas i podklas wieku. W elaboracie należy opisać podstawowe założenia polityki zagospodarowania przestrzennego regionu dotyczące gospodarki leśnej i ochrony przyrody z uwzględnieniem regionalnych strategii rozwoju oraz regionalnych programów ochrony środowiska

Zleceniodawca zapewni Wykonawcy projektu planu u.l. dostęp do baz testowych SILP w środowisku szkoleniowym. Dostęp nastąpi na wniosek wykonawcy projektu planu u.l. Wykonawca przedstawi listę pracowników oraz zostanie określony czas dostępu do kontroli.

D Y R E K T O R

*Opracowanie na podstawie uzyskanych notatek z KZP, referatu nadleśniczego i Naczelnika Wydz. ZS,ZO na KZP.
Maria Protasiewicz - Wydz. ZS*

